

На основу члана 15. Закона о Управи за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", бр. 89/05) и члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02), директор Управе за индиректно опорезивање доноси

У П У Т С Т В О

О П Р О В О Ђ Е Њ У П О С Т У П К А П О К А Р Н Е Т У Т И Р

ГЛАВА I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (Предмет)

Овим Упутством ближе се прописује поступање царинских органа у провођењу поступка по карнету ТИР, односно у примјени система ТИР у царински одобреним поступањима или употреби (у даљем тексту: царински поступак).

Члан 2. (Правни основ)

(1) Правни основ за примјену система ТИР у царинском поступку је:

- а) Царинска конвенција о међународном превозу робе на основу карнета ТИР, прихваћена 14. новембра 1975. године у Женеви (у даљем тексту: Конвенција ТИР),
- б) члан 88. став 2. Закона о царинској политици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 57/04, 51/06 и 93/08), (у даљем тексту: Закон),
- ц) члан 288. до 294. Одлуке о проведбеним прописима Закона о царинској политици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 63а/04, 60/06 и 57/08), (у даљем тексту: Одлука).

(2) Конвенција ТИР примјењује се само за превоз робе извршен без претовара, у друмском возилу (у даљем тексту: возило), скупу возила или контејнерима, преко једне или више граница између полазног царинског уреда једне уговорне стране Конвенције ТИР (у даљем тексту: уговорна страна) и одредишног царинског уреда друге или исте уговорне стране, под условом да се један дио пута између почетка и завршетка операције ТИР обавља друмом.

Члан 3. (Основни појмови и њихово значење)

Наведени појмови, у смислу Конвенције ТИР, имају сљедеће значење:

- а) "превоз ТИР " - значи превоз робе од полазног до одредишног царинског уреда по поступку ТИР, утврђеном у Конвенцији ТИР,

- б) "операција ТИР" - означава дио превоза ТИР, који се у уговорној страни врши од полазног (отпремног) или улазног успутног/транзитног/ царинског уреда до одредишног или излазног успутног/транзитног царинског уреда,
- ц) "полазни царински уред" - сваки царински уред уговорне стране у којем почиње међународни превоз све или дијела робе (терета), по поступку ТИР. У смислу поступка ТИР, није неопходно да је полазни царински уред уједно и царински уред који обавља извозно царињење робе,
- д) "одредишни царински уред" - сваки царински уред уговорне стране у којем се завршава међународни превоз све или дијела робе по поступку ТИР,
- е) "улазни успутни/транзитни царински уред (у даљем тексту: улазни успутни царински уред)" - сваки царински уред уговорне стране преко којег возило, скуп возила или контејнер улази у царинско подручје уговорне стране у току превоза по поступку ТИР,
- ф) "излазни успутни/транзитни царински уред (у даљем тексту: излазни успутни царински уред)" - сваки царински уред уговорне стране преко којег возило, скуп возила или контејнер излази из царинског подручја уговорне стране у току превоза по поступку ТИР,
- г) "карнет ТИР" - међународно прихваћен царински документ којим се поједностављују царинске формалности у међународном друмском превозу робе, како у држави поласка, тако и у држави транзита и одредишта,
- х) "купон" (*volet, voucher*) - дио листа карнета ТИР који се одваја из карнета (садржи робни манифест и поља предвиђена за службену употребу царинских органа). Комплет карнета ТИР састоји се од бијелих и зелених листова. Бијели листови означени су непарним бројевима и служе за отварање поступка ТИР у полазном или улазном успутном царинском уреду и зелених листова који су означени парним бројевима и служе за окончање поступка ТИР у одредишном или излазном успутном царинском уреду. Зелени купон подијељен је на доњи, мањи и горњи, већи дио, а оба дијела су међусобно одвојена перфорацијом на начин да се могу лако одвојити. Горњи, већи дио зеленог купона задржава одредишни или излазни успутни царински уред, док доњи, мањи дио враћа као потврду пријема робе полазном или улазном успутном царинском уреду (види члан 11. овог Упутства),
- и) "талон" (*souche, counterfoil*) - дио листа који трајно остаје у карнету ТИР,
- ј) "ималац карнета ТИР" - лице којем је издат карнет ТИР у складу са одговарајућим одредбама Конвенције ТИР, и у чије име је сачињена царинска пријава у облику карнета ТИР, којим изражава намјеру стављања робе у поступак ТИР у полазном царинском уреду. Ималац карнета ТИР је обавезан и одговоран за то, да се возило, скуп возила или контејнер, заједно са припадајућом робом и карнетом ТИР предочи сваком полазном, успутном и одредишном царинском уреду, уз испуњење осталих обавеза и поштивања одредаба Конвенције ТИР,
- к) "царински дуг" - увозне дажбине и други индиректни порези примјенљиви на одређену робу,
- л) "почетак поступка ТИР" - значи да је возило, скуп возила или контејнер, заједно са припадајућом робом и карнетом ТИР, ради контроле, предочен полазном или улазном успутном царинском уреду, те да је царински уред прихватио карнет ТИР,
- м) "завршетак (окончање) операције ТИР" - значи да је возило, скуп возила или контејнер, заједно са припадајућом робом и карнетом ТИР, ради контроле, предочен одредишном или излазном успутном царинском уреду. Завршетак операције ТИР може бити:
- 1) *дјелимичан завршетак* - значи да је возило, скуп возила или контејнер, заједно са припадајућом робом и карнетом ТИР, ради контроле, предочен одредишном царинском уреду гдје је извршен дјелимичан истовар робе,
 - 2) *потпун завршетак* - значи да је возило, скуп возила или контејнер, заједно са припадајућом робом (или остатком робе ако је било претходних дјелимичних истовара) и карнетом ТИР, ради контроле, предочен посљедњем одредишном царинском уреду,
 - 3) *са примједбама* - ако стварно стање робе на возилу, скупу возила или контејнеру не одговара подацима из робног манифеста карнета ТИР. Тада поступак провоза не може бити завршен, у ком случају, поступајући одредишни царински уред обавезно

попуњава поље 27. (Réserves) купона бр. 2 и поље 5. (Réserves) талона бр. 2. Такав карнет ТИР, код националног и међународног удружења гаранта, се води као отворени карнет, за који може бити поднијет захтјев за плаћање царинског дуга,

- 4) *без примједби* - када подаци о роби одговарају њеном стварном стању,
- н) "раздужење (закључење) операције ТИР" - потврда надлежног царинског органа да је операција ТИР на подручју уговорне стране исправно завршена. Окончање операције ТИР надлежни царински орган утврђује на темељу поређења података или информација са којима располаже одредишни или излазни успутни царински уред, те података или информација са којима располаже полазни или улазни успутни царински уред,
- о) "тешка или кабаста роба" (*енглески* - "Heavy or bulky goods", *француски* - "Marchandises pondereuses ou volumineuses") - означава сваки тешки или кабаста (гломазни) предмет који се због своје тежине, величине или природе обично не превози у затвореном друмском возилу или затвореном контејнеру,
- п) "Увјерење о одобрењу возила/контејнера за превоз робе под царинским обиљежјем (у даљем тексту: Увјерење о одобрењу) - увјерење на обрасцу из Прилога 4 Конвенције ТИР, које надлежни царински орган, према поступку предвиђеном у Прилогу 3 Конвенције ТИР, издаје за возило које, у погледу конструкције и опреме, испуњава техничке услове за превоз робе под царинским обиљежјем прописане у Прилогу 2 Конвенције ТИР, односно за контејнере у складу са Прилогом 7 Конвенције ТИР. Увјерење о одобрењу мора бити важеће до краја превозне операције која се одвија уз примјену карнета ТИР,
- р) "удружење гарант" - означава национално удружење одобрено од царинског надлежног органа уговорне стране да буде јемац лицима која користе поступак ТИР,
- с) У Босни и Херцеговини (у даљем тексту: БиХ) удружење гарант је Спољнотрговинска комора БиХ - Удружење међународних друмских превозника робе (у даљем тексту: Спољнотрговинска комора БиХ),
- т) организација ИРУ (UNION INTERNATIONALE DES TRANSPORTS ROUTIERS) - Међународно удружење (унија) друмских превозника, са сједиштем у Женеви. Организација ИРУ је једино овлашћена за штампање карнета ТИР, те истовремено руководи издавањем, враћањем и чувањем карнета ТИР.

ГЛАВА II. ИЗДАВАЊЕ И УПОТРЕБА КАРНЕТА ТИР

Члан 4.

(Издавање карнета ТИР)

(1) Карнет ТИР превознику издаје удружење гарант уговорне стране у којој је возило регистровано. Изузетно, удружење гарант једне уговорне стране издаје карнет ТИР превознику из друге уговорне стране и то уз писмену сагласност удружења гаранта матичне уговорне стране превозника којем се издаје карнет ТИР. Такав карнет ТИР важи само за завршетак наведене превозне операције.

(2) Карнет ТИР, у којем су уписани ИРУ и назив удружења гаранта издавача, овјерен потписима и печатима од истих и прописно попуњен од стране превозника (имаоца карнета ТИР), представља међународну важећу гаранцију за робу која се превози на основу карнета ТИР.

(3) За свако возило или контејнер појединачно издаје се само један карнет ТИР. Изузетно, за једно возило може се издати и нпр. два карнета ТИР, ако то возило има два потпуно одвојена товарна простора и сваки тај простор има засебно важеће Увјерење о одобрењу.

Један карнет ТИР се може издати и за скуп возила (спојена возила која се крећу друмом као једна цјелина) или за више контејнера који су утоварени на једно возило или на скуп

возила. У том случају, у робном манифесту карнета ТИР, одвојено се назначава садржај сваког појединачног возила у скупу возила или сваког контејнера.

(4) Карнет ТИР важи само за једно путовање возила или контејнера, те мора садржавати толико купона колико је потребно за односни превоз робе.

(5) Превоз по карнету ТИР може обављати само превозник који је наведен у пољу 3. на првој страни корица карнета ТИР (насловна страна карнета ТИР - тврди папир наранџасте боје). Уступање карнета ТИР међу превозницима није дозвољено. Изузетак вриједи за возила која су узета у закуп, а однос закупа се доказује уговором о закупу. У том случају, Увјерење о одобрењу гласи на власника возила (закуподавца), док карнет ТИР гласи на превозника (закупопримца).

Члан 5.

(Рок важности карнета ТИР)

(1) Удружење гарант издавач карнета ТИР мора, приликом издавања, одредити рок важности карнета ТИР, те у пољу 1. на првој страни корица карнета ТИР уписати крајњи датум важности карнета ТИР. Послије тог датума, карнет ТИР се не може поднијети полазном царинском уреду ради пријема (регистровања), тј. ради одобравања превоза по систему ТИР, односно послије тог датума исти се неће прихватити.

(2) Карнет ТИР важи до завршетка посла међународног друмског превоза робе (операције ТИР) у посљедњем одредишном царинском уреду, под условом да је полазни царински уред примио (регистровао) карнет ТИР прије крајњег датума његове важности или на сам дан истека важности (без обзира што ће роба стићи у одредишни или успутни царински уред тек након истека важности карнета ТИР). Увјерење о одобрењу мора бити важеће до краја превозне операције која се одвија уз примјену карнета ТИР.

Члан 6.

(Карнет ТИР за *"тешку или кабасту робу"* и живе животиње)

(1) Уз примјену Конвенције ТИР, у непломбираном возилу или контејнеру може се превозити *"тешка или кабаста роба"*, ако то одобри полазни царински уред. Овакав превоз одобриће се само ако се, по процјени полазног царинског уреда, *"тешка или кабаста роба"*, као и било који прибор уз ту робу, може лако идентификовати према датом опису или се на њих могу ставити царинска обиљежја и/или идентификационе ознаке, како би се на тај начин спријечила могућност замјене или уклањања те робе, без остављања видљивих трагова.

Полазни царински уред, може захтијевати да се уз карнет ТИР приложе листе паковања, фотографије, цртежи, планови и друга документа која су непходна за идентификацију *"тешке или кабасте робе"* која се превози. У том случају, полазни царински уред ће овјерити приложена документа и један примјерак истих прикључити уз другу страну корице (унутрашња страна прве корице) карнета ТИР. У пољу 8. у свим купонима карнета ТИР, морају бити наведени подаци о приложеним документима.

За возило или контејнер којим се превози *"тешка или кабаста роба"* није потребно Увјерење о одобрењу.

(2) Полазни царински уред дужан је утврдити да ли су испуњени услови за превоз *"тешке или кабасте робе"* предвиђени чланом 29. Конвенције ТИР. Царински орган друге уговорне стране прихватиће одлуку полазног царинског уреда, уколико, по његовом мишљењу, она није у очигледној супротности са наведеним чланом.

(3) У случају превоза *"тешке или кабасте робе"* на корицама, као и на свим купонима карнета ТИР мора да стоји напомена *"тешка или кабаста роба"*, исписана великим штампаним словима на енглеском (HEAVY OR BULKY GOODS) или француском језику (MARCHANDISES PONDEREUSES OU VOLOMINEUSES). Наведену напомену уноси удружење гарант издавач приликом издавања карнета ТИР превознику.

(4) Ако се истим возилом превози мјешовита пошиљка која се састоји од обичне робе и *"тешке или кабасте робе"*, морају бити издата два карнета ТИР, један карнет ТИР посебно означен за превоз *"тешке или кабасте робе"*, а један за обичну робу.

(5) Ако се возило или посебно возило и сâмо сматра тешком или кабастом робом у којој се превози друга *"тешка или кабаста роба"*, потребан је само један карнет ТИР, који на корицама и на свим купонима носи ознаку *"тешка или кабаста роба"*. Ако такво возило превози обичну робу у товарном простору или у контејнеру, возило или контејнер мора претходно бити одобрено за превоз робе под царинским обиљежјем, тј. уз употребу карнета ТИР, а на товарни простор или контејнер морају бити стављена царинска обиљежја.

(6) Успутни улазни царински орган уговорне стране признаће царинска обиљежја и/или идентификационе ознаке које је ставио надлежни царински орган друге уговорне стране. Међутим, они могу да ставе и додатна обиљежја и/или идентификационе ознаке. У том случају, податке о новим царинским обиљежјима и/или идентификационим ознакама уноси у поље 16. свих попуњених купона у карнету ТИР и у поље 3. талона првог расположивог бијелог листа (од којег задржава купон бр. 1).

(7) Код превоза *"тешке или кабасте робе"* одговорност удружења гаранта односи се не само на робу наведену у карнету ТИР, већ и на робу која се, иако није наведена у карнету ТИР, налази на платформи за утовар или међу робом која је наведена у карнету ТИР.

(8) При превозу живих животиња по карнету ТИР примјењују се одговарајуће одредбе прописане за *"тешку или кабасту робу"*.

Члан 7.

(Превоз по карнету ТИР робе која подлијеже ограничењима и контролама и примјена националних прописа)

(1) Одредбе Конвенције ТИР не искључују примјену ограничења и контрола прописаних на основу националних прописа уговорне стране из области јавног морала, јавне безбједности, заштите здравља и живота људи, ветеринарске или фитосанитарне контроле, нити наплату износа прописаних тим прописима. Одредбе Конвенције ТИР не искључују ни примјену других националних или међународних одредби којима је регулисан превоз.

(2) Уколико се у царинско подручје БиХ, уз употребу карнета ТИР, уноси роба која подлијеже ветеринарској, фитосанитарној или другој прописаној инспекцијској контроли која се проводи на граничном прелазу, царински орган дужан је задржати такве пошиљке до доласка надлежног инспектора. Након што надлежни инспектор на граничном прелазу изврши преглед, царински орган је дужан ставити нова царинска обиљежја (о којима податке уноси у поље 16. свих попуњених купона у карнету ТИР и у поље 3. талона првог расположивог бијелог листа од којег задржава купон бр. 1.). Касније отварање возила у провозу није дозвољено, осим изузетно у посебним случајевима на захтјев царинског органа.

(3) Како би утврдио да ли је у питању пошиљка за коју је обавезна ветеринарска, фитосанитарна или друга прописана контрола, поступајући царински уред провјериће постоји

ли у карнету ТИР већ наведена каква напомена о томе, или у изузетним случајевима може захтијевати превод описа робе.

Члан 8.

(Изузеће од превоза по карнету ТИР
алкохола и дуванских производа)

Алкохолна пића и дувански производи, независно од количине, осим пива, вина и сировог дувана, не могу се превозити на основу карнета ТИР. Организација ИРУ такве карнете тренутно не издаје, а ни Споразум о гаранцији између Управе за индиректно опорезивање (у даљем тексту: УИО) и удружења гаранта Спољнотрговинске коморе БиХ не покрива превоз алкохола и дувана по карнету ТИР.

ГЛАВА III. ОБРАЗАЦ КАРНЕТА ТИР И ПОПУЊАВАЊЕ

Члан 9.

(Образац карнета ТИР)

(1) Образац карнета ТИР састоји се од:

- а) насловне стране предње корице карнета наранџасте боје,
- б) робног (жутог) манифеста, који се не користи за царинске сврхе,
- ц) одговарајућег броја листова бијеле и зелене боје, који се састоје из купона и талона (бр.1 и бр. 2),
- д) обрасца записника о налазу (образац за подношење службеног извјештаја),
- е) задње корице карнета ТИР наранџасте боје, са идентификационом картицом (одрезак) која се може одвојити.

(2) Карнет ТИР може имати 4, 6, 14 и 20 листова (купона). Сви листови су обиљежени узастопним бројевима. Укупан број листова (купона) зависи од броја полазних, транзитних и одредишних држава за односну операцију ТИР.

У оквиру посла међународног друмског превоза робе може бити укључено више полазних и одредишних царинских уреда, с тим да полазних и одредишних царинских уреда може бити највише четири.

Када се ради о једном полазном и једном одредишном царинском уреду, карнет ТИР мора да садржи најмање два листа (сет од једног бијелог и једног зеленог листа) за државу поласка, два листа за државу одредишта и по два листа за сваку транзитну државу. За сваки додатни полазни или одредишни царински уред потребна су два додатна листа.

(3) На врху насловне стране предње корице карнета ТИР, као и на свим купонима, одштампан је назив међународног удружења које је овлашћено за штампање и издавање карнета ТИР (организација ИРУ), те број карнета ТИР (који се састоји од два латинична слова и осам бројева, нпр. МХ51000000), који број је, осим на купонима, одштампан и на свим талонима.

На карнету ТИР не смије се брисати или писати преко текста. Ако је потребно исправити неки податак унесен у карнет ТИР, то се врши тако што се погрешан податак прецрта, а упише се исправан податак. Свака исправка мора бити потписана од лица које врши исправку и овјерена од царинског органа (потпис и печат). Исправку података у пољу 1.-3.

на насловној страни предње корице карнета ТИР може вршити само удружење гарант које је издало карнет ТИР, које удружење и овјерава ту исправку потписом и печатом.

(4) Карнет ТИР је штампан на француском језику, осим насловне стране предње корице карнета ТИР на којој су поља штампана и на енглеском језику. Правила за употребу карнета ТИР штампана су на француском језику на другој страни корица карнета ТИР, а превод истих на енглеском језику.

(5) Ималац карнета ТИР, или његов заступник, мора да се потпише и упише датум у робном (жутом) манифесту и на свим попуњеним купонима карнета ТИР (поље 14. и 15.) који ће се користити за превозну операцију ТИР до посљедњег одредишног царинског уреда.

Члан 10. (Робни манифест)

(1) Робни манифест у карнету ТИР попуњава се на језику државе отпреме, осим ако царински орган не дозвољава употребу другог језика. Царински орган транзитне државе може да захтијева превод робног манифеста на њихов језик, ради чега се препоручује превозницима да возаче возила снабдију неопходним преводима. Приликом отпреме робе из БиХ, робни манифест се попуњава на једном од службених језика у БиХ.

(2) Подаци у робном манифесту карнета ТИР могу бити укуцани на машини или унијети ручно, с тим да морају бити читки на свим листовима.

(3) У робном манифесту, ради јасне идентификације и без двосмислености у односу на мјере царинске контроле, наводи се трговачки опис робе, нпр. ТВ, видео, веш машина. Збирни називи за робу, као нпр.: "разна роба", "техничка роба", "одјећа" и слично, нису прихватљиви за трговачки опис робе. Опис робе мора бити тачан и такав да омогућава њену идентификацију, те да се на основу истог лако може утврдити вриједност за обрачун евентуалног царинског дуга, у случају да роба не буде предочена одредишном или излазном успутном царинском уреду. Наводи се и број паковања за сваку робу. За расуту робу наводи се количина те робе у одговарајућој мјерној јединици.

(4) Ако у робном манифесту карнета ТИР (у пољу 10.) нема довољно простора за уношење података за сву робу која се превози, купонима се могу припојити посебни листови (истог модела као робни манифест) или комерцијална документа (фактура, проформа-фактуре, ...) која садрже све податке тражене у робном манифесту. У том случају, сви купони морају да садрже сљедеће податке: податке о приложеним документима (поље 8.), број и врсту колета или артикала и укупну бруто масу робе наведене у приложеним листовима (поље 9. до 11.).

Припајање додатних докумената купонима царински уред обавиће тако што ће, уз другу страну корице карнета ТИР, причврстити та документа употребом канцеларијске кламерице или друге спојнице која треба да буде тако постављена да њихово уклањање остави видљиве трагове на карнету ТИР и овјерити печатом. Копију припојених докумената царински уред задржава уз купон који остаје код тог уреда.

(5) Правила за употребу карнета ТИР дозвољавају коришћење товарних листова као прилога карнету ТИР, чак и када би иначе у робном манифесту било довољно простора да се унесу подаци о свој роби која се превози. Међутим, то је дозвољено само ако су товарни листови истог модела као робни манифест и уз испуњење правила наведених у ставу (4) овог члана.

(6) Када је карнет ТИР издат за скуп возила или за више контејнера који су утоварени на једно возило или на скуп возила, у том случају, ради поједностављења царинске контроле садржаја возила или контејнера, у робном манифесту карнета ТИР одвојено се уписује садржај

сваког појединачног возила у скупу возила или сваког контејнера, а испред тих података наводи се регистарски број возила или идентификациони број контејнера (поље 9.).

(7) Ако се на возилу налази роба намијењена за више полазних и одредишних царинских уреда, у робном манифесту подаци о роби морају бити јасно и одвојено наведени за сваки од тих уреда.

(8) У случају када царински уред, при прегледу робе, узме узорке, податке о узетим узорцима наводи у робном манифесту карнета ТИР (у пољу 10.).

Члан 11.

(Попуњавање карнета ТИР)

(1) Карнет ТИР се попуњава на језику државе отпреме, осим ако царински орган не дозвољава употребу другог језика. Значење и попуњавање појединих поља карнета ТИР наведено је у ставу (2) до (10) овог члана.

Сви подаци морају бити читко уписани и видљиви на свим листовима у карнету ТИР, у противном царински уред неће прихватити карнет ТИР, као ни у случају када карнет ТИР није испуњен или је дјелимично испуњен и када није закључен од стране излазног усputног царинског уреда сусједне државе.

(2) Прва страна корица карнета ТИР, попуњава се:

- а) поља (1. до 4.) која попуњава удружење гарант издавач карнета, приликом издавања:

Поље	Назив поља	Подаци који се уписују
1.	Датум важења	Уписује се крајњи датум (задњи дан) важења карнета ТИР, након ког датума карнет ТИР полазни царински уред не може прихватити. Операција ТИР, која је почела до тог датума или на тај датум, покривена је гаранцијом удружења гаранта до њеног завршетка.
2.	Назив удружења гаранта	Уписује се назив, адреса и идентификациони број (додијељен од ИРУ) удружења гаранта које је издало карнет ТИР, те држава или ИСО ознака државе удружења гаранта.
3.	Ималац карнета ТИР	Уписују се назив, адреса и идентификациони број имаоца карнета ТИР, те држава или ИСО ознака државе имаоца карнета ТИР. Идентификациони број се додјељује приликом пријема превозника у ТИР систем, у складу са одредбама Прилога 9 Конвенције ТИР.
4.	Потпис и печат	Потпис овлашћеног лица и печат удружења гаранта које је издало карнет ТИР.
5.	Потпис	Унапријед је утиснут потпис секретара ИРУ.

- б) поља (6. до 12.) која попуњава ималац карнета ТИР прије употребе, односно почетка превоза:

6.	Држава/државе поласка	Уписује се држава, односно државе гдје се роба утовара (гдје почиње ТИР превоз).
7.	Држава/државе одредишта	Уписује се држава, односно државе гдје ће се окончати превоз ТИР.
8.	Регистарска(е) ознака(е)	Уписује се регистарска ознака возила или скупа возила на које је утоварена роба која се превози по карнету ТИР. Поред

	друмског/ких возила	регистарске ознаке вучног возила, уписује се и регистарска ознака приколице и полуприколице. Уколико се приколица или полуприколица, према прописима матичне државе, не региструје, умјесто регистарског броја уписује се идентификациони (фабрички) број или број шасије.
9.	Увјерење о одобрењу возила	Уписује се број и датум Увјерења о одобрењу, који је уписан у пољу 7. Увјерења.
10.	Контејнер	Уписује се идентификациони број или бројеви контејнера, ако се роба превози у контејнеру.
11.	Напомене	Уписује се само релевантна напомена (нпр. "расуто" или "тешка или кабаста роба" и слично).
12.	Потпис	Потпис имаоца карнета ТИР.

ц) поступајући царински уред не попуњава поља на предњој страни корица, али треба провјерити правилност уписаних података и рок важности карнета ТИР. Ако је потребно, овјерава измијењене податке, осим ако се ради о измјени података у пољу 1. до 3., које податке може измијенити и овјерити само удружење гарант које је издало карнет ТИР,

д) датум у карнету ТИР наводи се на сљедећи начин: дд/мм/гггг (нпр. 10/03/2010).

РОБНИ (ЖУТИ) МАНИФЕСТ

(3) Робни (жути) манифест:

а) робни (жути) манифест је први лист у карнету ТИР, који носи ознаку "VOLET N° 1/ N° 2" (купон или лист бр. 1/бр. 2) и назив "GOODS MANIFEST" (ПОПИС РОБЕ) и трајно остаје у карнету ТИР. Овај лист се не користи за царинске сврхе и исти, ни у једном пољу, не овјерава царински уред,

б) распоред значења поља од 1. до 15. је у свим листовима посве једнак, те ималац карнета ТИР, прије почетка превоза, истовремено приликом попуњавања поља 2., 4. до 15. жутог листа бр. 1/бр. 2, помоћу индига, попуњава та поља и на свим купонима бр. 1 и бр. 2 (бијеле и зелене боје) потребним за операцију ТИР до посљедњег одредишног царинског уреда (подаци морају бити читко уписани и видљиви на свим листовима).

КУПОН БР. 1 (БИЈЕЛЕ БОЈЕ) И КУПОН БР. 2 (ЗЕЛЕНЕ БОЈЕ)

(4) У купону бијеле боје (купон бр. 1, који носи ознаку "VOLET N° 1") и купону зелене боје (купон бр. 2, који носи ознаку "VOLET N° 2"), поља се попуњавају на сљедећи начин:

Поље	Назив поља	Подаци који се уписују
1.	Ознака	У овом пољу унапријед је одштампан назив "CARNET TIR" и његов број са насловне стране.
2.	Полазни царински уред	Уписује се назив полазних царинских уреда, по реду којим ће се роба утоварити. У једном превозу по поступку ТИР не може бити више од укупно четири полазна и одредишна царинска уреда (број полазних царинских уреда може бити од један до три, зависно од броја одредишних царинских уреда). Сви поласци (утовари) морају се извршити прије првог истоваара.
3.	Назив међународне организације	Унапријед је одштампан жиг ИРУ.
	Само за службену	Уписује се сваки податак који олакшава царинску

	употребу (<i>Pour usage officiel</i>)	контролу (нпр. податак о извозној царинској пријави и напомена "ИЗВОЗ" (види члан 16. став (4), члан 32. став (2) тачка д) и члан 33. став (2) тачка ц) овог Упутства) или друго.
4.	Ималац карнета ТИР	Уписује се назив, адреса, идентификациони број, те држава или ИСО ознака државе имаоца карнета ТИР.
5.	Држава/државе поласка	Уписује се држава, односно државе гдје се роба утовара (гдје почиње ТИР превоз).
6.	Држава/државе одредишта	Уписује се држава, односно државе гдје ће се завршити превоз ТИР.
7.	Регистарска(е) ознака(е) друмског/ких возила	Уписује се регистарска ознака друмског возила или скупа возила на које је утоварена роба која се превози по карнету ТИР. Поред регистарске ознаке вучног возила, уписује се и регистарска ознака приколице и полуприколице. Уколико се приколица или полуприколица, према прописима матичне државе, не региструје умјесто регистарског броја уписује се идентификациони (фабрички) број или број шасије.
8.	Документа приложена уз робни манифест	Уписују се подаци о документима приложеним уз робни манифест (ЦМР, отпремница, листа паковања, фактура, царинска пријава и слично) који чине његов саставни дио. Ако се превози "тешка или кабаста роба" на коју се не могу ставити царинска обиљежја, ради идентификације те робе, могу се приложити фотографије, скице, нацрти, који прилози се уписују у ово поље. Ако у пољу 9. и 10. нема довољно простора за опис све утоварене робе, додаје се додатни попис који садржи све потребне податке, те се припаја свим документима потребним за тај превоз, а подаци о додатном попису уписују се у поље 8. (види члан 10. овог Упутства).
9.	а) Одјељак/ци за робу или контејнери б) Ознака или бројеви колета или артикала	а) Уписује се одвојено ознака контејнера или простора у возилу гдје је роба утоварена, б) уписује се ознака и бројеви колета или артикала ако постоје, ради идентификовања робе.
10.	Број и врста колета или артикала, опис робе	Уписује се број и врста колета или артикала по врсти сваке робе. Ако је простор у пољу 10. недовољан за опис цијеле количине утоварене робе, додаје се додатни лист с пописом (робним манифестом), о којем се подаци уносе у поље 8. Подаци у овом пољу требају бити што прецизнији, како би се омогућила правилна идентификација робе.
11.	Бруто маса у kg	Уписује се бруто маса робе у kg.
12.	Укупан број колета уписан у робном манифесту за одредишне царинске уреде	Уписује се укупан број колета наведених у робном манифесту, а у подпоља 1., 2. и 3. уписује се назив (град) одредишног царинског уреда и број колета намијењених за сваки поједини одредишни царински уред. Одредишних царинских уреда не може бити више од три, зависно од броја полазних царинских уреда (види поље 2.). Конвенција ТИР допушта промјену одредишног царинског уреда током пута (превоза) робе.
13. 14. и 15.	Изјављујем да су подаци уписани у пољу 1.-12. тачни и	Уписује се датум потписивања, мјесто и потпис имаоца карнета ТИР или његовог заступника, те ставља печат или жиг.

	потпуни; мјесто; датум и потпис имаоца карнета ТИР или његовог заступника	Испуњавањем овог поља ималац карнета ТИР преузима одговорност да су подаци унијети у карнет ТИР тачни и потпуни.
16.	Обиљежја или идентификационе ознаке (број, идентификација)	Уписује се број и ознаке царинских обиљежја. У случају стављања нових царинских обиљежја (нпр. у случају оштећења, прегледа робе ради инспекцијских контрола и слично), уписују се и овјеравају подаци о тим обиљежјима, док се претходно уписани податак у овом пољу прецрта.
17.	Полазни царински уред, потпис царинског службеника, печат и датум	Потпис поступајућег царинског службеника, печат полазног царинског уреда и датум.
18.	Потврда да је роба стављена под надзор (полазни или улазни успутни царински уред)	Уписује се назив полазног или улазног успутног царинског уреда у којем је роба стављена у поступак ТИР.
19.	Царинска обиљежја нису оштећена	У првом полазном царинском уреду у којем се карнет ТИР отвара (поступак започиње) ово поље се не попуњава, док се у осталим полазним царинским уредима ово поље означи са "X", ако се утврди да су царинска обиљежја неоштећена. У случају да су царинска обиљежја оштећена, стављају се нова обиљежја, поље 19. се не попуњава, него се у поље 16. свих попуњених купона карнета ТИР уписују подаци о новим царинским обиљежјима.
20.	Рок за провоз (предају робе)	Уписује се рок (датум) до којег возило, скуп возила или контејнер с робом и карнетом ТИР, мора бити предочено одредишном или излазном успутном царинском уреду.
21.	Регистровано код царинског уреда	У прво подпоље (веће) уписује се назив полазног или улазног успутног царинског уреда који је примио (регистровао) карнет ТИР, а у друго подпоље (мање) уписује се редни број из електронског контролника ТИР карнета који се води у информационом програму ASYCUDA (у даљем тексту: контролник ТИР карнета).
22.	Разно (уговорена рута, царински уред којем роба мора бити предочена, итд.)	Уписује се назив одредишног или излазног успутног царинског уреда којем роба мора бити предочена. Када је то потребно, наводе се и други подаци (нпр. путни правац ако је одређен и слично).
23.	Потпис царинског службеника, печат царинског уреда и датум	Потпис поступајућег царинског службеника, те печат полазног или успутног улазног царинског уреда и датум овјере.
24.	Овјера о завршетку поступка ТИР	Уписује се назив одредишног или излазног успутног царинског уреда којем је возило, скуп возила или контејнер с припадајућом робом и карнетом ТИР предочен, те број под којим је, код тог уреда, односни купон бр. 2 заведен у контролник ТИР карнета.

25.	Царинска обиљежја нису оштећена	Ово поље се означа са "X", ако се при предочењу робе одредишном или излазном успутном царинском уреду утврди да царинска обиљежја нису оштећена или промијењена.
26.	Број колета за које је потврђен завршетак поступка ТИР	Ово поље попуњава само одредишни царински уред (никад успутни царински уред), у које уписује број колета за која је у том уреду операција ТИР завршена.
27.	Примједбе за завршетак поступка ТИР	Ово поље се попуњава само у случају када се открију неправилности повезане с превозом робе (отргнута или оштећена царинска обиљежја, нестала роба,..), које би касније могле проузроковати настанак царинског дуга. Уписује се велико штампано слово "Р" и опише неправилност. У том случају, зависно од ситуације, може се попунити и приложити "записник о налазу".
28.	Потпис царинског службеника, печат царинског уреда и датум	Потпис поступајућег царинског службеника, печат одредишног или излазног успутног царинског уреда и датум овјере.

(5) Поље 9., 10. и 11. мора бити попуњено тако да је роба одвојено наведена за сваки поједини полазни и одредишни царински уред, као и да је одвојено наведена роба утоварена у свако поједино возило или контејнер.

(6) Поља купона карнета ТИР попуњавају:

- а) ималац карнета ТИР - поље 2., 4. до 15. свих купона у карнету ТИР (у жутом (робном) манифесту, тј. купону бр. 1/бр. 2 и у свим купонима (бр. 1 и бр. 2) бијеле и зелене боје), прије почетка превоза, односно прије предочења возила, скупа возила или контејнера с робом полазном царинском уреду,
- б) полазни царински уред (приликом отварања карнета ТИР) или улазни успутни царински уред - поље 16. до 23. (поље 18. до 23. купона бр. 1 бијелих листова попуњава тако да подаци буду читки и видљиви у истим пољима и на првом сљедећем купону зелене боје бр. 2 (нпр. преко индига),
- ц) одредишни или излазни успутни царински уред попуњава поље 24. до 28. купона бр. 2 зеленог листа (поље 26. попуњава само одредишни царински уред).

(7) Полазни царински уред, у којем поступак ТИР започиње, испуњава и овјерава поље 16. и 17. у свим попуњеним купонима у карнету ТИР (бијеле и зелене боје) потребним за односну операцију ТИР до посљедњег одредишног царинског уреда. У случају да постоји више полазних царинских уреда, поступа се у складу са чланом 18. став (4) овог Упутства.

ТАЛОН БР. 1 (БИЈЕЛЕ БОЈЕ)

(8) Талон бијелих листова (талон бр. 1), који носи ознаку "SOUCHE N° 1", трајно остаје у карнету ТИР, а попуњава га полазни или улазни успутни царински уред (при уласку робе по карнету ТИР у царинско подручје уговорне стране), на сљедећи начин:

Поље	Назив поља	Подаци који се уписују
1.	Назив царинског уреда	Уписује се назив полазног царинског уреда или улазног успутног царинског уреда при уласку робе у уговорну страну.
2.	Под бројем	Уписује се број из контролника ТИР карнета под којим је односни карнет ТИР заведен код царинског уреда из поља 1.
3.	Стављена царинска	Уписују се подаци из поља 16. купона бр. 1.

	обилежја	Ово поље се попуњава само у полазном царинском уреду, а у улазном успутном царинском уреду само у случају да се царинска обилежја промијене.
4.	Царинска обилежја нису оштећена	Ово поље се означи са "X", ако царинска обилежја нису оштећена или промијењена. Попуњава га само улазни успутни царински уред.
5.	Разно (уговорена рута, царински уред којем роба мора бити предочена, итд.)	Уписује се назив одредишног или излазног успутног царинског уреда којем роба мора бити предочена. Исто као и поље 22. купона бр. 1. Уписује се и назнака "ЦАРИНСКА ПРАТЊА", ако је иста одређена (види члан 21. овог Упутства).
6.	Потпис царинског службеника, печат царинског уреда и датум	Потпис поступајућег царинског службеника, те печат полазног или улазног успутног царинског уреда и датум овјере.

ТАЛОН БР. 2 (ЗЕЛЕНЕ БОЈЕ)

(9) Талон зелених листова (талон бр. 2), који носи ознаку "SOUCHЕ N° 2", трајно остаје у карнету ТИР, а попуњава га одредишни или излазни успутни царински уред (при иступу робе по карнету ТИР из царинског подручја уговорне стране), на сљедећи начин:

Поље	Назив поља	Подаци који се уписују
1.	Назив царинског уреда	Уписује се назив одредишног или излазног успутног царинског уреда при иступу робе из уговорне стране.
2.	Царинска обилежја нису оштећена	Ово поље се означи са "X", ако се при предочењу робе одредишном или излазном успутном царинском уреду утврди да царинска обилежја нису оштећена или промијењена.
3.	Број колета за које је потврђен завршетак поступка ТИР	Ово поље попуњава само одредишни царински уред, у које уписује број истоварених колета за која се завршава операција ТИР. У случају када се само за дио робе завршава операција ТИР, карнет ТИР се закључује дјелимично (уписивањем у ово поље броја истоварених колета за које се у поступајућем одредишном царинском уреду завршава операција ТИР).
4.	Стављена нова царинска обилежја	Ово поље се означи са "X", ако нису стављена нова царинска обилежја. Ако су стављена нова царинска обилежја, иста се уписују у ово поље.
5.	Примједбе за завршетак поступка ТИР	Уписује се велико штампано слово "Р" и опише утврђена неправилност, у случају да се открију неправилности повезане са превозом робе (отргнута или оштећена царинска обилежја, нестала роба...), које би касније могле проузроковати настанак царинског дуга. Прецизно се наводе неправилности због којих карнет ТИР не може бити потпуно закључен. Испуњавање овог поља, у горе наведеном случају, је обавезно, јер неиспуњавање истог значи да је карнет ТИР закључен без примједби, што касније онемогућава евентуални захтјев за наплату царинског дуга од удружења гаранта.

6.	Потпис царинског службеника, печат царинског уреда и датум	Потпис поступајућег царинског службеника, те печат одредишног или излазног успутног царинског уреда и датум овјере.
----	--	---

(10) Ако је полазни царински уред истовремено и излазни успутни царински уред, проводи радње из надлежности оба та уреда, при чему је дужан попунити и бијели и зелени лист, те из карнета ТИР одвојити купон бр. 1 и купон бр. 2 и заједно их одложити у архиву.

Члан 12.

(Записник о налазу у карнету ТИР)

(1) Записник о налазу (Procès-verbal de constat (фра.) или certified report (енг.) је танки жути лист, који се у карнету ТИР налази иза посљедњег зеленог листа, а испред задње корице карнета ТИР. Образац записника о налазу штампан је на енглеском језику.

(2) Образац записника о налазу користи се за унос података о догађајима током ТИР превоза, као што је несрећа или нека друга незгода или неправилност (нпр. ако је оштећено царинско обиљежје, роба или возило, ако је роба уништена или оштећена, а да царинско обиљежје није оштећено или када је потребно да се роба претовари или да се одмах истовари).

(3) Записник о налазу, по потреби, може да се напише на полеђини и на другом језику, осим на француском језику, зависно од случаја.

(4) Ако се у току превоза ТИР царинска обиљежја случајно униште или полеме или ако се уништи или оштети роба, превозник о томе мора одмах обавијестити царински орган, ако је било који царински орган у близини. Ако у близини нема царинског органа, превозник мора обавијестити било који други надлежни орган (нпр. полицију) државе у којој се налази. Надлежни орган мора, на обрасцу записника о налазу који се налази у карнету ТИР, у најкраћем року, саставити и овјерити записник о налазу.

(5) У случају несреће која захтијева претовар робе у неко друго возило или контејнер, претовар се може обавити само у присуству једног од органа из става (4) овог члана, који орган сачињава записник о налазу. Ако у карнету ТИР нема ознаке за *"тешку или кабасту робу"*, возило или контејнер у које је роба претоварена, мора бити одобрено за превоз на основу Конвенције ТИР. Осим тога, на возило или контејнер стављају се нова царинска обиљежја, а подаци о њима уносе се у записник о налазу. Ако није на располагању ниједно такво возило или контејнер, роба се може претоварити на друго возило или контејнер које није одобрено за превоз на основу Конвенције ТИР, под условом да товарни простор пружа адекватно обезбјеђење. У том случају, царински орган наредне уговорне стране ће цијенити да ли може дозволити да се тим возилом или контејнером настави превоз на основу карнета ТИР.

(6) У случају непосредне опасности која захтијева истовар све или дијела утоварене робе, превозник може сам предузети радње у вези предметне робе на властиту иницијативу, без захтјева или чекања одлуке надлежног органа из става (4) овог члана. У таквом случају, превозник, уз подношење доказа да је био принуђен предузети мјере ради очувања робе, возила или контејнера, мора обавијестити један од надлежних органа, са захтјевом да тај орган провјери локацију, прегледа робу, пломбира возило и да о том догађају састави записник о налазу.

(7) Овјерен записник о налазу остаје у карнету ТИР, а одредишни царински уред, за потребе провођења поступка, задржава његову копију и исту прикључује одговарајућем купону број 2. којег тај уред задржава.

(8) Записник о налазу попуњава надлежни орган, на захтјев имаоца карнета ТИР, на сљедећи начин:

Поље	Подаци који се уписују
1.	Уписује се назив свих укључених полазних царинских уреда.
2.	Унапријед одштампана ознака " CARNET TIR " и његов број са насловне стране.
3.	Унапријед је одштампан жиг ИРУ.
4.	Уписују се регистарска ознака возила или скупа возила или идентификациони број контејнера.
5.	Ималац карнета ТИР је претходно (унапријед) унио своје податке, укључујући и његов идентификациони број.
6.	Ово поље се значи са "X" и то: - у лијеви квадратић, ако су царинска обиљежја неоштећена, - у десни квадратић, ако су царинска обиљежја оштећена.
7.	Ово поље се значи са "X" и то: - у лијеви кавдратић, ако је простор за робу/контејнер неоштећен, - у десни квадратић, ако је простор за робу/контејнер оштећен.
8.	Уписују се било које корисно запажање, примједба или додатни податак.
9.	Ова поље се значи са "X" и то: - у лијеви квадратић, ако није утврђен мањак робе, - у десни квадратић, ако је утврђен мањак робе. Даље је потребно додатно попунити поље 10. до 13. и навести колико робе је уништено или недостаје.
10.	а) Одјељак за робу - уписују се ознаке контејнера или товарног простора (одјељка за робу), б) Ознаке колета - уписују се ознаке и бројеви колета или артикала.
11.	Уписују се податак о броју и врсти колета по врсти робе.
12.	Уписује се потребна ознака: - М, за робу која је мањак (<i>missing</i>), - Д, за уништену робу (<i>destroyed</i>).
13.	Уписује се количина робе која недостаје или је уништена.
14.	Уписује се датум, мјесто и околности несреће.
15.	Попуњава се са "X" квадратић одговарајућег поља, зависно од мјера које су предузете за омогућавање наставка превоза по карнету ТИР, и то: - горње поље, ако су стављена нова царинска обиљежја, уз навођење броја и ознака тих обиљежја, - средње поље, ако је роба претоварена на друго возило или контејнер (у том случају види поље 16.), - доње поље, ако су предузете остале мјере.
16.	Попуњава се у случају претовара робе на друго возило или контејнер, а наводе се сљедећи подаци: а) Регистарска ознака возила на које је претовар робе извршен. Ако је то возило било одобрено за превоз по карнету ТИР, тада се у лијево поље ставља ознака "X" и даље се наводи број и датум Увјерења о одобрењу. Ако возило није одобрено за превоз по карнету ТИР, ознака "X" ставља се у десно поље. Наводе се и подаци о новим царинским обиљежјима. б) Идентификациона ознака контејнера на који је претовар робе извршен. Наводе се подаци као за возило.
17.	Уписује се назив органа који је саставио записник о налазу, мјесто и датум. Овјерава се печатом органа и потписом особе која је саставила записник.
18.	Овјера од стране сљедећег царинског уреда укљученог у ТИР поступак. Потпис поступајућег царинског службеника, печат царинског уреда и датум приспјећа (предочења) робе. Уколико дио робе недостаје или је уништена, а остатак робе треба испоручити,

	<p>робни манифест у карнету ТИР и подаци о царинским обиљежјима морају се исправити на свим преосталим купонима и уписати у поље 4. односног талона бр. 2 који остаје у карнету ТИР.</p> <p>Ако је записник саставио неки од царинских уреда, у том случају тај уред овјерава и поље 17. и поље 18. записника, обзиром да је и предузео радње из надлежности царинског органа наведене у овом пољу.</p>
--	---

Члан 13.

(Идентификациона картица и задржавање карнета ТИР)

(1) Идентификациона картица карнета ТИР (одрезак) налази се на спољашној страни задње корице карнета ТИР, на којој је одштампан код/број карнета ТИР. Ова картица служи као потврда (доказ) превознику да је царина задржала карнет ТИР у случају када је поступајући царински уред задржао карнет ТИР из одређеног разлога, нпр. због сумње да се ради о превари, неправилностима или је карнет ТИР неважећи (украден, искључен ималац карнета ТИР из система ТИР) и друго.

(2) У случају из става (1) овог члана, поступајући царински уред из карнета ТИР одвојиће идентификациону картицу (перфорирана је), исту овјерити (датум, потпис службеника и отисак печата) и потом је вратити имаоцу карнета ТИР, а задржаће карнет ТИР. Тај уред, задржани карнет ТИР доставиће Сектору за царине УИО, а копију истог задржаће за потребе евентуалног предузимања даљих радњи. Сектор за царине примљени задржани карнет ТИР доставља удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ да га врати националном удружењу гаранту које је тај карнет издало.

ГЛАВА IV. ПОСТУПАЊЕ ЦАРИНСКОГ УРЕДА ПО КАРНЕТУ ТИР

Члан 14.

(Поступак у полазном царинском уреду и отварање карнета ТИР)

(1) Превозник који намјерава превозити робу у међународном промету у складу са одредбама Конвенције ТИР, тј. уз употребу карнета ТИР, мора возило, скуп возила или конетејнер са робом довести у полазни царински уред, ради царинске контроле. Карнет ТИР отвара се у полазном царинском уреду, који уред може бити у држави поласка робе, или у држави у којој ималац карнета ТИР обавља своју дјелатност, или у држави у којој је настањен. Уз правилно попуњен карнет ТИР, превозник мора полазном царинском уреду поднијети и друге исправе, односно пратећа документа (фактура, превозни лист ЦМР, извозна царинска пријава и слично). Полазном царинском уреду, превозник подноси на увид важеће Увјерење о одобрењу.

(2) За робу која се отпрема из БиХ по карнету ТИР, карнет ТИР се може отворити (чиме и започиње превоз и поступак ТИР) у царинским испоставама наведеним у Прилогу 1. овог Упутства или у граничним царинским уредима наведеним у Прилогу 2. из члана 15. став (6) овог Упутства.

(3) Превозник сам одлучује у којем ће полазном царинском уреду започети превоз и поступак ТИР и у којем царинском уреду ће га завршити.

(4) За преглед робе, која се превози по карнету ТИР, надлежан је полазни царински уред у којем се карнет ТИР отвара. Полазни царински уред је одговоран за контролу исправности података у карнету ТИР. Стога полазни царински уред мора располагати вјеродостојним

подацима о врсти, количини и вриједности робе која се превози по карнету ТИР, а ти подаци налазе се у фактури, превозном листу ЦМР, извозној царинској пријави и друго.

(5) Роба која се превози по карнету ТИР мора бити утоварена тако да се пошиљка која ће раније бити истоварена може истоварити с возила без претходног истовара других пошиљки.

(6) Полазни царински уред, прије отварања карнета ТИР, обавља следеће радње:

- а) провјерава изглед карнета ТИР,
- б) провјерава датум важности карнета ТИР, који је наведен у пољу 1. на првој страни корица карнета ТИР,
- ц) провјерава да ли је ималац карнета ТИР искључен из система ТИР,
- д) провјерава да ли је карнет ТИР важећи (тј. да није изгубљен, украден),
- е) провјерава испуњеност услова друмског возила или контејнера. У случају возила или контејнера са помичном церадом, провјерава стање цераде и прибора за причвршћивање цераде,
- ф) провјерава да ли су ТИР таблице на друмском возилу постављене у складу са Прилогом 5, или плочица на контејнеру у складу са Додатком 1. уз Дио II Прилога 7 Конвенције ТИР,
- г) провјерава ваљаност Увјерења о одобрењу, које мора бити важеће све до завршетка превоза ТИР,
- х) провјерава поља која су попунили ИРУ, удружење гарант и ималац карнета ТИР,
- и) провјерава да ли се подаци унијети у робни манифест карнета ТИР слажу с подацима из приложених докумената (извозне царинске пријаве, превозног листа ЦМР, комерцијалних докумената и других приложених докумената). Ако у пољу 10. робног манифеста нема довољно простора за опис робе (нпр. селидбене ствари) полазни царински уред ће потврдити "попис робе" састављен на посебним листовима као прилогом (види члан 10. овог Упутства), а подаци о приложеним листовима се уносе у поље 8. купона. Ставља печат и потпис на крају робног манифеста (у поље 17.) на свим листовима карнета ТИР (бијели и зелени) који ће се користити за конкретан ТИР превоз (види тачку к) овог става),
- ј) према потреби, односно анализи ризика (селективитета), прегледа предочену робу и исту упоређује са описом из робног манифеста (роба мора одговарати подацима из робног манифеста и из приложених докумената),
- к) попуњава и овјерава поље 16. и 17. на свим попуњеним листовима (купонима бр. 1 и бр. 2) карнета ТИР потребним за односну операцију ТИР до посљедњег одредишног царинског уреда, ако је само један полазни царински уред (када постоји више полазних царинских уреда види одредбе члана 18. став (4) овог Упутства), затим поље 18. до 23. само на првом расположивом сету листова (бијели и зелени), те поље 1. до 6. талона бр. 1 првог расположивог бијелог листа од којег задржава купон бр. 1.,
- л) ставља царинска обиљежја,
- м) у случају пријављивања "*тешке или кабасте робе*", по потреби, захтијева прилагање фотографије, цртежа или скице, које овјери и одговарајућим средством (нпр. канцеларијском кламерицом) прикључи уз другу страну корице карнета ТИР,
- н) евидентира карнет ТИР у контролнику ТИР карнета,
- о) из карнета ТИР одвоји купон бр. 1 и одлаже га у архиву, заједно с примјерком (или копијом) сваког уз карнет ТИР приложеног документа, а карнет ТИР враћа имаоцу (возачу) који наставља пут до одредишног или излазног успутног царинског уреда (ако је роба у провозу преко царинског подручја уговорне стране ради иступа у другу државу),
- п) по пријему писане потврде о раздужењу (доњи перфорирани дио купона бр. 2, поље 24. до 28.) од одредишног или излазног успутног царинског уреда (види члан 15. став (2) тачка х) и члан 17. став (3) тачка ј), исту ће сравнити са задржаним купоном бр. 1 и са подацима о раздужењу у контролнику ТИР карнета, након чега ће је придружити том купону.

Члан 15.

(Поступак у излазном успутном царинском уреду)

(1) Возило, скуп возила или контејнер превозник мора, ради царинске контроле, предочити излазном успутном царинском уреду, заједно с припадајућом робом, карнетом ТИР и пратећим документима (нпр. извозна царинска пријава, превозни лист ЦМР, комерцијални документ и слично). Излазном успутном царинском уреду, превозник подноси на увид и важеће Увјерење о одобрењу.

(2) Излазни успутни царински уред (који је у улози одредишног царинског уреда у царинском поступку провоза) обавља сљедеће радње:

а) провјерава царинска обиљежја,

б) провјерава стање друмског возила или контејнера, а посебно ако су на њима видљиви знаци оштећења царинских обиљежја или евентуалне друге околности које указују да је ријеч о злоупотреби,

ц) провјерава да ли су ТИР таблице на друмском возилу постављене у складу са Прилогом 5, или плочица на контејнеру у складу са Додатком 1. уз Дио II Прилога 7 Конвенције ТИР,

д) преглед робе врши само у изузетним случајевима основане сумње о злоупотреби, а број таквих контрола треба бити ограничен. У том случају, ставља нова царинска обиљежја, о којима податке уноси у поље 16. преосталих попуњених купона у карнету ТИР и у поље 4. талона бр. 2 зеленог листа од којег задржава купон бр. 2),

е) попуњава и овјерава поље 24. до 28. купона бр. 2 и поље 1. до 6. талона бр. 2,

ф) раздужује карнет ТИР у контролнику ТИР карнета, а потом из карнета ТИР одвоји купон бр. 2 и задржава га, а карнет ТИР враћа имаоцу, те дозвољава иступ возила или контејнера с припадајућом робом из уговорне стране,

г) од задржаног купона бр. 2, одваја потврду о раздужењу (доњи перфорирани дио купона, поље 24.- 28.), коју, као потвду пријема (приспјећа) робе са карнетом ТИР (независно о раздужењу према тачки ф) овог става), шаље царинском уреду од којег је роба с карнетом ТИР била упућена (полазном царинском уреду или улазном успутном царинском уреду, који уреди су у улози полазног царинског уреда у царинском поступку провоза), а горњи дио купона бр. 2 задржава и одлаже у архиву,

х) ако је излазни успутни царински уред истовремено и полазни царински уред за карнет ТИР, проводи исти поступак који се проводи у оба та уреда, у ком случају задржава и оба купона (бијели купон бр. 1 и зелени купон бр. 2).

(3) Уколико постоје оправдани разлози, односно ако се сумња да је у питању прекршај, излазни успутни царински уред може обавити одговарајуће провјере, те у зависности од околности сваког конкретног случаја предузима одговарајуће радње у складу са важећим прописима.

(4) Ако су обиљежја на возилу или контејнеру поломљена, а излазни успутни царински уред утврди да је са робом све у реду, дозвољава иступ возила или контејера након стављања нових царинских обиљежја (о којима податке уноси у поље 4. талона бр. 2.) и уношења у поље 27. купона бр. 2 и у поље 5. талона бр. 2 сљедеће напомене: "Поломљена царинска обиљежја која су пријављена".

(5) Ако је возило или контејнер предочен излазном успутном царинском уреду након истека рока одређеног од стране полазног или улазног успутног царинског уреда, а нема других неправилности, тај уред не може одбити раздужење карнета ТИР, не искључујући при томе евентуално покретање прекршајног поступка.

(6) Попис граничних царинских уреда (успутних улазних/транзитних/излазних), преко којих се може превозити роба по поступку ТИР, дат је у Прилогу 2. овог Упутства.

Члан 16.

(Поступак у улазном успутном царинском уреду)

(1) Возило, скуп возила или контејнер превозник мора, ради царинске контроле, пријавити улазном успутном царинском уреду, заједно с припадајућом робом, карнетом ТИР и пратећим документима (нпр. превозни лист ЦМР, комерцијални документи и друго). Улазном успутном царинском уреду, превозник подноси на увид и важеће Увјерење о одобрењу.

(2) Улазни успутни царински уред (који је у улози полазног царинског уреда у царинском поступку провоза) обавља следеће радње:

а) провјерава царинска обиљежја,

б) провјерава да ли је ималац карнета ТИР искључен из система ТИР,

ц) провјерава да ли је карнет ТИР важећи (тј. да није изгубљен, украден),

д) провјерава да ли су ТИР таблице на друмском возилу постављене у складу са Прилогом 5, или плочица на контејнеру у складу са Додатком 1. уз Дио II Прилога 7 Конвенције ТИР,

е) само у изузетним случајевима основане сумње о злоупотреби, врши преглед и провјеру робе упоређујући је са подацима из робног манифеста карнета ТИР, а број таквих контрола треба бити ограничен. У том случају, ставља нова царинска обиљежја, о којима податке уноси у поље 16. свих попуњених купона у карнету ТИР и у поље 3. талона првог расположивог бијелог листа од којег задржава купон бр. 1. Нова царинска обиљежја ставља и у случају прегледа робе од стране инспекцијских органа (нпр. ветеринарска, фитосанитарна),

ф) попуњава и овјерава поље 18. до 23. у купонима (бр. 1 и бр. 2) наредног расположивог сета листова (бијели и зелени), те поље 1. до 6. на бијелом талону бр. 1.,

г) евидентира карнет ТИР у контролнику ТИР карнета,

х) из карнета ТИР одвоји купон бр. 1 и одлаже га у архиву, заједно са примјерком (или копијом) сваког пратећег документа приложеног уз карнет ТИР, а карнет ТИР враћа превознику, те дозвољава наставак даљег превоза робе, тј. упућује робу у одредишни или излазни успутни царински уред,

и) ако је улазни успутни царински уред уједно и одредишни царински уред за карнет ТИР (тј. ако се у истом операција ТИР и завршава), проводи исти поступак који се проводи у оба та уреда, што укључује и раздужење тог карнета у контролнику ТИР карнета. У том случају, након обављених потребних радњи, улазни успутни царински уред ће из карнета ТИР одвојити купон бр. 1 и бр. 2 и одложити их у архиву заједно са примјерком (или копијом) сваког пратећег документа приложеног уз карнет ТИР, чиме је операција ТИР завршена.

(3) Као опште правило, осим у случајевима када врши преглед робе, успутни царински уред сваке уговорне стране прихвата царинска обиљежја других уговорних страна, под условом да иста нису оштећена. Међутим, успутни царински уред, може, ако је то потребно ради контроле, ставити и своја обиљежја, о којима податке мора навести у карнету ТИР.

(4) Улазни успутни царински уред може да врати превозника са возилом, скупом возила или контејнером и припадајућом робом и карнетом ТИР у излазни успутни царински уред сусједне државе, ако утврди да тај уред није провео царинске формалности или да оне нису правилно проведене. У том случају, улазни успутни царински уред уноси напомену у карнет ТИР (у поље 3. купона - дио за службену употребу) за царински излазни успутни царински уред сусједне државе.

Члан 17.

(Поступак у одредишном царинском уреду)

(1) Возило, скуп возила или контејнер превозник мора, ради царинске контроле, пријавити одредишном царинском уреду, заједно с припадајућом робом, карнетом ТИР и пратећим документима (нпр. превозни лист ЦМР, комерцијални документи и друго). Одредишном царинском уреду, превозник подноси на увид и важеће Увјерење о одобрењу.

У складу са одредбама Конвенције ТИР, одредишни царински уред може да буде неки други царински уред, а не онај који је назначен у карнету ТИР.

(2) Употреба карнета ТИР ограничена је само за сврхе за које је карнет ТИР намијењен, односно за послове превоза робе. Карнет ТИР не смије да се користи за неке друге операције, односно поступке (нпр. за складиштење робе под царинским надзором у мјесту одредишта).

(3) Одредишни царински уред обавља сљедеће радње:

- а) провјерава царинска обиљежја,
- б) према потреби, односно анализи ризика (селективитета), прегледа предочену робу,
- ц) провјерава податке у карнету ТИР,
- д) провјерава да ли је ималац карнета ТИР искључен из система ТИР,
- е) провјерава да ли је карнет ТИР важећи (тј. да није изгубљен, украден),
- ф) провјерава да ли су ТИР таблице на друмском возилу постављене у складу са Прилогом 5, или плочица на контејнеру у складу са Додатком 1. уз Дио II Прилога 7 Конвенције ТИР,
- г) попуњава и овјерава поље 24. до 28. зеленог купона бр. 2 и поље 1. до 6. зеленог талона бр. 2 (када има више одредишних царинских уреда види члан 18. став (5) овог Упутства),
- х) раздужује карнет ТИР у контролнику ТИР карнета,
- и) из карнета ТИР одвоји купон бр. 2, а карнет ТИР враћа имаоцу,
- ј) из одвојеног купона бр. 2 одваја потврду о раздужењу (доњи перфорирани дио купона, поље 24.-28.), коју, као потврду пријема (приспјећа) робе са карнетом ТИР (независно од раздужења према тачки х) овог става), шаље царинском уреду од којег је роба с карнетом ТИР била упућена (полазном царинском уреду или улазном успутном царинском уреду, који уреди су у улози полазног царинског уреда у царинском поступку провоза), а горњи дио купона задржава и одлаже у архиву, чиме је операција ТИР завршена,
- к) по обављању радње из тачке х) овог става, информациони систем одмах аутоматски шаље податке о завршетку операције ТИР у базу SafeTIR.

(4) Ако се превоз ТИР завршава дјелимичним истоваром робе у одредишном царинском уреду, тај уред дужан је, након истовара робе, на свим преосталим попуњеним листовима у карнету ТИР у пољу 9., 10. и 11. прецртати робу која је истоварена, тј. за коју је у том уреду завршена операција ТИР, те у пољу 26. купона бр. 2 и у пољу 3. талона бр. 2 уписати број колета за које је операција ТИР у том уреду завршена.

(5) У случају када се утврди да стварно стање робе не одговара подацима о роби наведеним у карнету ТИР, одредишни царински уред дужан је попунити поље 27. купона бр. 2 и поље 5. талона бр. 2 (зелене боје). У наведена поља уписује велико штампано слово "Р", те прецизно описује разлоге (неправилности) који спречавају потпуно раздуживање карнета ТИР. Попуњавање наведених поља у случају утврђених разлика (неправилности) је обавезно, јер ће се у противном карнет ТИР сматрати потпуно закљученим, што ће онемогућити касније постављање евентуалног захтјева за плаћање насталог царинског дуга према удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ.

(6) Карнет ТИР се може раздужити са примједбама (види став (5) овог члана) и без примједби. Ако је раздужење са примједбом, те примједбе морају да се односе на чињенице

које су у вези само са операцијом ТИР, које чињенице треба да буду јасно наведене у карнету ТИР. Ако је карнет ТИР раздужен без примједби, од имаоца карнета ТИР или удружења гаранта не може се више захтијевати плаћање царинског дуга, осим ако потврда о раздужењу није добијена противзаконито или преваром.

Сматраће се да је потврда о раздужењу карнета ТИР добивена противзаконито или преваром када је операција ТИР извршена коришћењем одјелка за робу друмског возила или контејнера који су адаптирани у сврхе злоупотребе или када су откривене такве злоупотребе као што су употреба лажних или нетачних докумената, замјена робе, покушај повреде царинских обиљежја или када је потврда о раздужењу добивена на неки други незаконит начин.

(7) Неслагање података из списка робе, односно из робног манифеста карнета ТИР са стварним садржајем возила, скупа возила или контејнера не сматра се кршењем одредаба Конвенције ТИР од стране имаоца карнета ТИР, ако се поднесе доказ да до неслагања није дошло због грешака које су почињене намјерно или из нехата у вријеме утовара или отпреме робе или приликом попуњавања робног манифеста.

(8) Под појмом "грешка почињена из нехата" подразумијевају се радње које су, иако нису учињене са предумишљајем или уз познавање чињеница, резултат непредузимања оправданих и потребних мјера за обезбјеђење тачности података у сваком појединачном случају.

(9) Царински органи државе поласка и одредишта неће сматрати да је ималац карнета ТИР одговоран за неслагања која се открију у тим државама, ако се неслагања односе на царинске поступке који су претходили или су услиједили након операције ТИР и у којима ималац карнета ТИР није био ангажован.

(10) Када се утврди да је роба, која је наведена у робном манифесту карнета ТИР, уништена или неповратно изгубљена несретним случајем или усљед дјеловања више силе, или да се појавио мањак због саме природе робе, одустаће се од наплате царинског дуга који се у правилу наплаћује.

(11) У царинској пријави по којој се роба, након поступка провоза по карнету ТИР, ставља у одговарајући царински поступак у одредишном царинском уреду, карнет ТИР је претходни и приложени документ, о којем се подаци уписују у односну царинску пријаву и то:

- а) у поље 40 - одвојено косим цртама: шифра царинског уреда од којег је роба упућена одредишном царинском уреду по карнету ТИР, ознака ТИР и број карнета ТИР (нпр. 94161/ТИР/МХ51000000) и
- б) поље 44 - ознака ТИР и број карнета ТИР (нпр. ТИР/МВ51000000), јер уз царинску пријаву одредишни царински уред прилаже задржани купон бр. 2 (горњи, већи дио тог купона).

Члан 18.

(Поступање у случају више
полазних и одредишних царинских уреда)

(1) Међународни друмски превоз робе по карнету ТИР може укључивати више полазних и одредишних царинских уреда, с тим да полазних и одредишних царинских уреда може бити највише четири (нпр. три полазна и један одредишни, два полазна и два одредишна, један полазни и три одредишна). Роба увијек мора прећи барем један међународни гранични прелаз. Полазни, као и одредишни царински уреди могу се налазити у различитим уговорним странама.

Посао провоза који се обавља на основу карнета ТИР може започети и завршити се у истој уговорној страни, под условом да се један дио пута обави на страном царинском подручју.

(2) Карнет ТИР може се поднијети одредишном царинском уреду само ако су сви полазни царински уреди примили (регистрали) карнет ТИР прије крајњег датума његове важности или на сам дан истека важности.

(3) Роба која се превози по карнету ТИР намијењена за више одредишних царинских уреда треба, ако то дозвољава врста робе и возила, бити утоварена тако да је пошиљку, која ће се прва истоварити могуће истоварити из возила без претходног истовара других пошиљки које су намијењене истовару у другим мјестима. Онако како је утоварена у возило или контејнер, робу треба уписати у робни манифест (прву треба уписати робу која се прва и истовара и тако редом).

При превозу с истоваром у више мјеста, треба при сваком даљем истовару то навести на свим преосталим листовима робног манифеста карнета ТИР (у поље 12.), те истовремено навести на свим преосталим купонима и одговарајућем талону да су стављена нова царинска обиљежја.

(4) Када постоји више од једног полазног царинског уреда (податак о томе налази се у пољу 2. купона), поступање је сљедеће:

а) први полазни царински уред:

- 1) проводи радње из члана 14. овог Упутства,
- 2) провјерава у купону у пољу 2. и 12. број полазних и одредишних царинских уреда,
- 3) попуњава и овјерава поље 16. и 17. у онолико купона (бијелих и зелених) колико је потребно за превоз до другог полазног царинског уреда,
- 4) робу упућује до другог полазног царинског уреда, односно до излазног успутног царинског уреда, ако се други полазни царински уред налази у другој уговорној страни.

б) други (односно трећи) полазни царински уред:

- 1) прихвата карнет ТИР и претходном царинском уреду који му је робу упутио потврђује пријем цијеле пошиљке робе (раздужи у контролнику ТИР карнета, те доставља и писану потврду о раздужењу (доњи перфорирани дио купона бр. 2),
- 2) уклања царинска обиљежја која је ставио први полазни царински уред,
- 3) превозник уноси у робни манифест робу која се отпрема од тог уреда,
- 4) контролише новоутоварену робу која се отпрема од тог уреда,
- 5) ставља царинска обиљежја,
- 6) попуњава и овјерава поље 16. до 23. само у онолико купона (бијели и зелени купон) колико је потребно за превоз до сљедећег (трећег) полазног царинског уреда,
- 7) робу упућује до сљедећег (трећег) полазног царинског уреда,
- 8) посљедњи полазни царински уред ставља посљедња царинска обиљежја, попуњава поље 18. до 23. само у наредном расположивом сету листова (бијели и зелени), док поље 16. и 17. попуњава и овјерава на свим преосталим попуњеним листовима (купонима бијеле и зелене боје) карнета ТИР (чиме закључује робни манифест) који су потребни за преостали дио пута до завршетка операције ТИР у посљедњем одредишном царинском уреду.

Код другог полазног царинског уреда, у робном манифесту, треба да буде наведена роба која је утоварена у првом и другом полазном царинском уреду, а код трећег полазног царинског уреда треба да буде наведена роба коју су примили сва три полазна царинска уреда, како би се могло утврдити која се роба и у којој количини односи на сваки полазни царински уред.

(5) Када постоји више од једног одредишног царинског уреда (податак о томе се налази у пољу 12. купона), пред провођења радњи из члана 17. овог Упутства, поступање је сљедеће:

- а) први одредишни царински уред:
- 1) прихвата карнет ТИР и претходном царинском уреду који му је робу упутио потврђује пријем цјелокупне пошиљке (раздужује у контролнику ТИР карнета, те доставља и писану потврду о раздужењу (доњи перфорирани дио купона бр. 2),
 - 2) дио робе намијењене том уреду се истовари. Послије дјелимичног истовара, на свим преосталим попуњеним листовима карнета ТИР, у пољу 9., 10., и 11. робног манифеста прецрта робу која је код тог уреда истоварена (раздужена), што овјери потписом и службеним печатом,
 - 3) у поље 26. купона бр. 2 и у поље 3. талона бр. 2 уноси број колета за које је операција ТИР у том уреду завршена,
 - 4) ставља нова царинска обиљежја и упише их у поље 16. купона на листовима потребним до сљедећег одредишног царинског уреда и у поље 3. талона бр. 1 (новог бијелог листа од којег задржава купон број 1.),
 - 5) робу упућује другом одредишном царинском уреду или излазном успутном царинском уреду ако је други одредишни царински уред у другој уговорној страни,
 - 6) након раздужења карнета ТИР у контролнику ТИР карнета, информациони систем одмах аутоматски шаље податке о дјелимичном завршетку операције ТИР у базу SafeTIR,
- б) други одредишни царински уред (или посљедњи):
- 1) прихвата карнет ТИР и претходном царинском уреду који му је робу упутио потврђује пријем пошиљке (раздужује у контролнику ТИР карнета, те доставља и писану потврду о раздужењу (доњи перфорирани дио купона бр. 2),
 - 2) након раздужења карнета ТИР у контролнику ТИР карнета, систем одмах аутоматски шаље податке о дјелимичном (када други одредишни царински уред није и посљедњи одредишни уред), односно о потпуном (када је у питању посљедњи одредишни царински уред) завршетку операције ТИР у базу SafeTIR.

Члан 19.

(Поступак када се прекида и поново започиње превоз по систему ТИР)

(1) Када се дио превоза на основу карнета ТИР, обавља преко подручја неке државе која није уговорна страна, посао међународног друмског превоза ће се привремено обуставити за тај дио путовања. У том случају, царински орган уговорне стране на чијем се подручју путовање наставља прихватиће карнет ТИР ради поновног започињања посла међународног друмског превоза, под условом да су царинска обиљежја и идентификационе ознаке остали неоштећени.

(2) Исти поступак примјениће се и када ималац карнета ТИР не користи тај карнет за један дио пута на подручју неке уговорне стране због постојања царинског поступка провоза који је више поједностављен (нпр. поједностављени поступак провоза на темељу товарног листа ЦИМ) или када није потребно коришћење поступка провоза.

(3) У случајевима из става (1) и (2) овог члана царински уред, у којем је превоз на основу карнета ТИР привремено обустављен или поново прихваћен, сматраће се успутним излазним, односно успутним улазним царинским уредом, зависно од случаја.

Члан 20.

(Одређивање рока пријављивања и правца путовања)

(1) Приликом попуњавања купона бр. 1 карнета ТИР, полазни или улазни успутни царински уред треба у поље 20. да упише рок (датум) до којег возило, скуп возила или

контејнер, с припадајућом робом и карнетом ТИР треба бити предочено одредишном царинском уреду или излазном успутном царинском уреду.

(2) Полазни или улазни успутни царински уред, ако је одредио путни правац (само када је то неходно), уписаће у поље 22. купона бр. 1 правац путовања (itinerari) којим ће се возило кретати.

Члан 21.

(Превоз робе на основу карнета ТИР за коју износ царинског дуга прелази максималан износ гаранције)

(1) Уколико, према процјени поступајућег царинског уреда, износ евентуалног царинског дуга за робу наведену у робном манифесту карнета ТИР, прелази највиши износ утврђен Конвенцијом ТИР, односно износ за који гарантује удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ (50.000 USD за обичан карнет), тај уред не може да одбије прихватање карнета ТИР из тог разлога, нити да захтијева полагање допунског обезбјеђења у виду новог додатног карнета ТИР или националне провозне царинске пријаве.

Разлог за одбијање карнета ТИР не може бити ни чињеница да из карнета ТИР нису познати подаци о вриједности робе, као ни чињеница да тим подацима не располаже превозник.

(2) У случају из става (1) овог члана, само у посебним, изванредним ситуацијама (нпр. ако постоји сумња да би роба могла нестати (изузета испод царинског надзора) прије окончања царинских формалности), поступајући царински уред, према одредбама члана 23. Конвенције ТИР, може одредити царинску пратњу возила на трошак превозника (имаоца карнета ТИР) до одредишног или излазног успутног царинског уреда којем се роба упућује. Ако је одређена царинска пратња, тада се у поље 5. талона бр. 1 уписује назнака "ЦАРИНСКА ПРАТЊА".

Члан 22.

(Контролник ТИР карнета)

(1) Царински уред, податке из папирног карнета ТИР, по којем поступа, уноси (евидентира) у информациони програм ASYCUDA, као и податке о раздужењу карнета ТИР (у ТИР апликацију, у зависности од надлежности поступајућег царинског уреда по односном карнету ТИР, односно у зависности да ли је поступајући царински уред полазни, успутни или одредишни царински уред за односни карнет ТИР). У информационом програму ASYCUDA се води и раздужује електронски контролник ТИР карнета (контролник о регистрованим, раздуженим и нераздуженим карнетима ТИР).

(2) Начин приступа и уноса података из папирног карнета ТИР у ТИР апликацију у информационом програму ASYCUDA, функционисање контролника ТИР карнета у том програму, те креирање одговарајућих извјештаја и друге радње за провођење овог Упутства у информационом систему УИО, ближе је уређено техничким Упутством Сектора за информационе технологије УИО.

ГЛАВА V. ПОСТУПАК КАДА ТИР ОПЕРАЦИЈА НИЈЕ ЗАВРШЕНА

Члан 23.

(Поступак код полазног или улазног успутног царинског уреда)

(1) Ако у року од 15 дана од дана прихватања карнета ТИР као исправе за почетак поступка провоза, не прими писану потврду о раздужењу (доњи перфорирани дио купона бр. 2, поља 24. до 28. (види члан 15. и 17. овог Упутства), а нити је карнет ТИР раздужен у контролнику ТИР карнета, полазни или улазни успутни царински уред, даље без одлагања, на најпогоднији начин (и факсом), одредишном или излазном успутном царинском уреду (који је у пољу 22. купона бр. 1 који није раздужен уписан као уред којем се роба упућује), шаље ургенцију (у два примјерка), уз коју доставља и копију купона бр. 1. Образац ургенције дат је у Прилогу 3. овог Упутства.

(2) Одредишни или излазни успутни царински уред којем је упућена ургенција из става (1) овог члана обавезан је одговорити на ургенцију у року од осам дана од дана њеног пријема.

(3) Ако је карнет ТИР раздужен у царинском уреду којем је достављена ургенција из става (1) овог члана, исти је дужан у контролнику ТИР карнета унијети податке о раздужењу односног карнета ТИР и доставити одговор на ургенцију.

Полазни или улазни успутни царински уред који је упутио ургенцију, у том случају, тј. ако на ургенцију добије одговор да је карнет ТИР који је у питању раздужен, обуставља поступак.

(4) Ако полазни или улазни успутни царински уред на ургенцију из става (1) овог члана прими одговор да роба није предата одредишном или излазном успутном царинском уреду којем је упућена, доставиће предмет Групи за процедуре у регионалном центру којем организационо припада (у даљем тексту: Група за процедуре), ради даљег вођења поступка, тј. ради прикупљања релевантних података, утврђивања дужника, те обрачуна и наплате царинског дуга. Крајњи рок за достављање предмета Групи за процедуре је, према члану 291. став 1. Одлуке, 30 дана од датума прихватања (регистровања) карнета ТИР у полазном или улазном успутном царинском уреду.

(5) Полазни или улазни успутни царински уред предузима и радње у вези покретања прекршајног поступка против имаоца карнета ТИР.

(6) Ако полазни или успутни царински уред располаже само са једном од потврда о раздужењу карнета ТИР, било писаном потврдом о раздужењу или раздужењем (потврдом) у контролнику ТИР карнета, и у том случају затражиће од одредишног или излазног успутног царинског уреда да му достави недостајућу потврду.

Члан 24.

(Поступак Групе за процедуре)

(1) По пријему предмета, Група за процедуре имаоцу карнета ТИР доставља обавијест да предметни ТИР поступак није завршен (један примјерак те обавијести доставља и Сектору за царине). Обавијест се доставља на обрасцу из Прилога 4. овог Упутства. Ако је ималац карнета ТИР страном лице, обавијест се доставља на обрасцу из Прилога 5. овог Упутства.

Независно од става (3) овог члана, Група за процедуре, обавијест доставља најкасније у року од два мјесеца од датума прихватања карнета ТИР у полазном или улазном успутном царинском уреду.

(2) Обавијест из става (1) овог члана, осим имаоцу карнета ТИР, истовремено се доставља и удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ, на обрасцу из Прилога 4. овог Упутства (један примјерак те обавијести доставља се Сектору за царине). Уз обавијест се доставља копија купона бр. 1 нераздуженог карнета ТИР који је у питању, копија одговора на ургенцију из члана 23. овог Упутства и копија обавијести из става (1) овог члана достављене имаоцу нераздуженог карнета ТИР.

(3) Крајњи рок за доставу обавијести удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ о томе да провозни поступак по карнету ТИР није завршен, сходно члану 11. став 1. Конвенције ТИР, је годину дана (у ком року удружење гарант треба да је и примило обавијест) од дана када је карнет ТИР прихваћен у полазном или улазном успутном царинском уреду. Ако Група за процедуре пропусти у том року доставити писмену обавијест удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ да провозни поступак започет по карнету ТИР није завршен, губи се право потраживања плаћања насталог царинског дуга по нераздуженом карнету ТИР од тог удружења.

(4) Ако Група за процедуре утврди да подаци, односно докази, које је доставио ималац карнета ТИР или удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ, несумњиво доказују да је провозни поступак по карнету ТИР који је у питању завршен, доноси одлуку о завршетку провозног поступка. Као доказ о завршетку провозног поступка могу се прихватити документа наведена у члану 290. став 3. и 4. Одлуке.

(5) Ако Група за процедуре утврди да се доказ достављен од удружења гаранта Спољнотрговинске коморе БиХ не може прихватити, односно сматрати вјеродостојним доказом за раздужење карнета ТИР који је у питању из одређених разлога (нпр. провјером утврди да карнет ТИР није раздужен код царинског уреда у БиХ наведеном у доказу, или је раздужење потврђено печатом који у свом раду није користио царински уред наведен о достављеном доказу или је карнет ТИР раздужен бројем који не постоји у контролнику ТИР карнета (фиктиван је и слично), о томе ће, најкасније у року од мјесец дана од пријема доказа, обавијестити удружење гаранта и позвати га да, уколико има могућности, обавијести Групу за процедуре о новом сазнању и чињеницама, односно другим доказима, који би указивали на могућност да је предметни карнет ТИР раздужен на царинском подручју БиХ.

(6) Када Група за процедуре не располаже свим подацима о роби на основу којих би био могућ обрачун, односно утврђивање тачног износа царинског дуга за наплату за одређену робу, а нити су подаци о томе садржани у нераздуженом карнету ТИР, може ако то оцијени потребним (водећи рачуна да услед тога не дође до прекорачења одређених рокова), доставити захтјев Сектору за провођење и поштивање царинских и пореских законских прописа УИО да прикупи податке о роби. Тај Сектор одмах се обраћа царинској управи полазне државе са захтјевом да му достави податке о роби (један примјерак тог захтјева доставља Групи за процедуре), у ком захтјеву треба одредити и рок за доставу података. Након пријема одговора, тај Сектор исти одмах доставља Групи за процедуре на даље поступање.

(7) Приликом одлучивања о поднесеним доказима о завршетку провозног поступка, примјењују се одредбе царинских прописа које уређују питања у вези завршетка провозног поступка, царинског дужника и утврђивања висине царинског дуга.

(8) Ако ималац карнета ТИР и удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ, у року од три мјесеца од пријема обавијести из става (1) и (2) овог члана, не доставе Групи за процедуре вјеродостојне податке, односно доказе о правилном завршетку провозног поступка, односно о изласку робе, Група за процедуре ће темељем расположивих података утврдити да поступак провоза није завршен, затим да ли је настао царински дуг, мјесто настанка царинског дуга, ко је царински дужник и тачан износ царинског дуга.

У случају када стварно нису на располагању подаци о роби који су довољни за утврђивање износа царинског дуга (нпр. податке није доставио ни ималац карнета ТИР ни удружење

гарант Спољнотрговинска комора БиХ, нити су исти садржани у карнету ТИР) царински дуг ће се обрачунати на основу расположивих података, а по највећој стопи која се примјењује на робу обухваћену у карнету ТИР, сходно објашњењу из Прилога 6 (објашњење 0.8.6. други став) Конвенције ТИР, на коју одредбу се у том случају треба позвати и у одлуци.

(9) При утврђивању царинског дужника треба имати у виду да је ималац карнета ТИР одговоран за плаћање царинског дуга, без обзира да ли је извршење превозне операције повјерио неком другом, те да је ималац карнета ТИР такође одговоран за плаћање царинског дуга у случају када је раздужење карнета ТИР обављено преваром или противзаконито, без обзира да ли је за то знао или је морао знати. Осим имаоца карнета ТИР, сходно царинским прописима, царински дужник може бити и друго лице (нпр. лице које неовлашћено примило робу).

(10) Царински дуг примјењив на робу која је ушла у царинско подручје БиХ по карнету ТИР који није раздужен, односно за коју по том карнету није завршен провозни поступак, обрачунава се према прописима који су важиви у тренутку настанка царинског дуга. Обрачун треба садржавати и затезне камате од дана настанка царинског дуга до доношења одлуке.

(11) Након што утврди све потребне елементе у случају нераздужења карнета ТИР, односно нераздужења поступка провоза започетог по нераздуженом карнету ТИР, Група за процедуре ће, сходно члану 8. став 7. Конвенције ТИР, те члану 195., 207. и 208. Закона, одлуком коју доноси у том поступку утврдити да ли је настао царински дуг, вријеме и мјесто настанка царинског дуга, ко је директно одговорни царински дужник и тачан износ царинског дуга и затезне камате, те захтијевати плаћање насталог царинског дуга и затезне камате од лица које је утврђено као директни одговорни царински дужник, на коју одлуку жалба не одлаже њено извршење. Рок у којем директно одговорни царински дужник мора платити обрачунати царински дуг и затезне камате је 10 дана од пријема одлуке.

У истој одлуци (у диспозитиву) треба да стоји (што је у складу са чланом 8. и 11. Конвенције ТИР) и то да су удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ и директно одговорни царински дужник солидарни дужници за царински дуг и затезне камате утврђене том одлуком, те да, у случају да наведена потраживања не плати директно одговорни царински дужник, иста мора платити удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ у року од три мјесеца од дана пријема наведене одлуке, у противном та потраживања ће бити наплаћена из инструмента осигурања гарантног удружења принудним путем. У том случају, наведена одлука достављена удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ сматра се и захтјевом за плаћање тих потраживања у смислу члана 11. став 2. Конвенције ТИР, ако та потраживања не плати директно одговорни царински дужник.

Када Група за процедуре утврди да поступак провоза није завршен по нераздуженом карнету ТИР отвореном у БиХ за робу која је извозно оцарињена у БиХ (било по ЕХ 1, ЕХ 2 или ЕХ 3), у том случају истом одлуком поништиће и извозну царинску пријаву која је у питању, те утврдити да ли је настао царински дуг (нпр. ако се извозна царинска пријава односи на поновни извоз робе након одговарајућег поступка с економским учинком), затим ко је царински дужник и тачан износ царинског дуга. У одлуци се треба позвати и на члан 8. Конвенције ТИР.

По један примјерак одлуке, са клаузулом извршности, Група за процедуре доставља Одсјеку за пружање услуга ради праћења наплате царинског дуга утврђеног том одлуком и поступања у складу са чланом 25. овог Упутства и Сектору за царине, ради евиденције истих и за друге службене потребе у праћењу примјене Конвенције ТИР.

(12) Обавјештавање имаоца нераздуженог карнета ТИР или других лица непосредно одговорних за настанак царинског дуга о томе да провозни поступак није завршен, те доношење одлуке којом се од истих лица (царински дужник) захтијева плаћање насталог царинског дуга, је обавеза настала из супсидијарног карактера међународне гаранције која се користи у систему Конвенције ТИР. Предметна обавијест и одлука су предуслов који се мора испунити да би се могло захтијевати плаћање насталог царинског дуга и затезне камате од удружења гаранта Спољнотрговинске коморе БиХ.

(13) Приликом достављања писмена (обавијести, одлуке и других писмена) потребно је водити рачуна о томе да ли се писмено доставља домаћем лицу (лице из БиХ) или страном лицу, ради примјене одговарајућих одредби Закона о управном поступку. У складу са Законом о управном поступку, достављање писмена страном лицу обавља се преко Министарства иностраних послова БиХ.

Члан 25.

(Поступак Одсјека за пружање услуга)

(1) Ако царински дужник који је директно одговоран за настанак царинског дуга, у року од 10 дана од пријема одлуке из члана 24. став (11) овог Упутства, не уплати утврђени царински дуг и затезне камате по тој одлуци, Одсјек за пружање услуга одмах ће без одлагања предузети све могуће законске радње у циљу наплате дуга од директно одговорног царинског дужника. У том случају, Одсјек за пружање услуга обавијестиће удружење гаранта Спољнотрговинску комору БиХ о томе да директно одговорни царински дужник није платио царински дуг у року одређеном у одлуци, те које ће даље радње предузети у циљу наплате дуга од тог дужника.

(2) Одсјек за пружање услуга обавијестиће удружење гаранта Спољнотрговинску комору БиХ и о резултатима предузетих радњи из става (1) овог члана (уз обавијест доставља и попутну документацију као доказ о предузетим наведеним радњама), тј. о резултатима наплате потраживања од директно одговорног царинског дужника, прије истека рока наведеног у другом подставу овог става.

У истој обавијести треба да стоје и подаци о томе који износ наведеног потраживања се није успио наплатити од директно одговорног царинског дужника и да је тај износ дужан платити удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ као солидарни дужник у року из члана 11. став 3. Конвенције ТИР, тј. у року од три мјесеца од дана када му је достављена одлука из члана 24. став (11) овог Упутства.

(3) Плаћање царинског дуга и затезне камате насталих због нераздужења карнета ТИР, односно поступка провоза започетог по нераздуженом карнету ТИР, сходно члану 11. став 2. Конвенције ТИР, захтијеваће се од удружења гаранта Спољнотрговинске коморе БиХ најраније три мјесеца по истеку датума када је то удружење гарант обавијештено да карнет ТИР није раздужен или да је раздужен под примједбом или да је потврда о раздужењу добијена противзаконито или преваром, а најкасније двије године (у ком року удружење гарант треба да је и примило обавијест), рачунајући од истог датума. У случајевима који, у току наведеног рока од двије године, постану предметом судског поступка, плаћање се мора захтијевати у року од годину дана од дана када је судска одлука постала извршна.

Сходно Споразуму о гаранцији између УИО и гарантног удружења Спољнотрговинске коморе БиХ од 25.03.2009. године, максималан износ који се може захтијевати од удружења гаранта Спољнотрговинске коморе БиХ, не може прелазити 50.000,00 USD по једном обичном карнету ТИР.

(4) Плаћени износ царинског дуга и затезне камате биће враћени удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ, ако се у року од двије године од дана подношења захтјева за

плаћање, утврди да у вези са предметном превозном операцијом није било никаквих неправилности.

(5) Ради евиденције и за друге службене потребе у праћењу примјене Конвенције ТИР, Одсјек за пружање услуга ће редовно обавјештавати Сектор за царине о извршењу одлуке из члана 24. став (11) овог Упутства (када, на који начин (редовно или принудно), од кога и који износ је наплаћен).

ГЛАВА VI. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 26.

(Искључење из ТИР система)

(1) Према одредбама члана 38. Конвенције ТИР, свака уговорна страна може, привремено или трајно, искључити из коришћења ТИР система свако лице које је починило озбиљан прекршај царинских прописа или прописа примјењивих на међународни превоз робе.

(2) Одлуку о искључењу имаоца карнета ТИР из система ТИР, доноси удружење гарант Спољнотрговинска комора БиХ.

(3) Царински уред не може прихватити карнет ТИР чији се имаоц (превозник) налази на списку лица искључених из система ТИР (у CUTE-Wise бази), нити карнет ТИР који се налази на списку неважећих карнета ТИР (у CUTE-Wise бази). Тада превозник може користити провозни поступак сходно одредбама царинских прописа о провозном поступку, уз националну провозну царинску пријаву и важећу гаранцију дефинисану тим одредбама.

Члан 27.

(Извјештавање о завршеним ТИР операцијама - SafeTIR)

(1) Сходно Прилогу 10 Конвенције ТИР, УИО је дужна, свакодневно, прикупљати податке о свим карнетима ТИР који су дјелимично или потпуно раздужени у одредишном царинском уреду (уред дефинисан у члану 3. тачка д) овог Упутства) за дио робе или сву робу за коју је операција ТИР окончана у БиХ, у базу SafeTIR и то:

- а) број карнета ТИР,
- б) број и датум из контролника ТИР карнета у којем је одредишни царински уред евидентирао раздужени карнет ТИР,
- ц) назив и шифру одредишног царинског уреда,
- д) дјелимично (П) или потпуно раздужење (Ф) операције ТИР,
- е) са примједбом (Р) или без примједбе (/),
- ф) број странице купона којим је операција ТИР раздужена у одредишном царинском уреду.

(2) Подаци из става (1) овог члана од одредишних царинских уреда у базу SafeTIR аутоматски се прикупљају у централну базу SafeTIR на посебном серверу у Средишњем уреду УИО, након што поступајући одредишни царински уред раздужи ТИР карнет (дјелимично или потпуно) у контролнику ТИР карнета (види члан 17. став (3) тачка к) и члан 18. став (5) тачка а) алинеја б) и тачка б) алинеја 2) овог Упутства). Прикупљени подаци о раздуженим ТИР карнетима за текући дан, из централне базе SafeTIR, аутоматски се прослијеђују директно у ИРУ путем ВПН конекције на крају сваког радног дана. Достављање наведених података у ИРУ, по потреби, може се вршити и више пута дневно.

Члан 28.

(Поступак усклађивања података из карнета ТИР)

(1) Према Прилогу 10 Конвенције ТИР, ИРУ или удружење гарант Спољнотрговинске коморе БиХ може доставити УИО образац за усклађивање података (МРФ - *Model Reconciliation Form*), који се налази у Прилогу 6. овог Упутства, у сљедећем случају:

- а) када је утврђена разлика између електронски достављених података (база SafeTIR) и података на талонима који су употријебљени и враћени у карнету ТИР,
- б) ако подаци о раздужењу поступка ТИР нису били достављени електронским путем (база SafeTIR), а из враћеног карнета ТИР, да се закључити да је поступак био завршен (окончан).

(2) Одмах по пријему обрасца МРФ, Сектор за царине УИО исти ће доставити одредишном царинском уреду од којег се тражи провјера. Тај уред обавезан је одмах у својој евиденцији провјерити да ли је предметни карнет ТИР био поднесен том уреду и да ли је поступак за сву или дио робе био завршен код тог уреда, те упоредити податке из своје евиденције с подацима наведеним у дијелу "А" обрасца МРФ. Зависно од утврђеног стања, одредишни царински уред ће, у обрасцу МРФ, попунити "ДИО Б - Одговор одредишног царинског уреда". Ако се утврде разлике у евиденцији у односу на податке наведене у обрасцу МРФ у дијелу "подаци које треба потврдити", образац МРФ се попуњава уз навођење исправних података. Попуњен образац МРФ који је био предметом провјере, одредишни царински уред дужан је овјерити (датум, потпис поступајућег царинског службеника и отисак службеног печата).

(3) Након поступања у складу са ставом (2) овог члана, одредишни царински уред обавезан је попуњен и овјерен образац МРФ истог дана (у току радног времена) вратити Сектору за царине УИО, како би тај Сектор даље наведени образац доставио (истог дана) удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ или ИРУ.

(4) Сектор за царине УИО водиће евиденцију о примљеним обрасцима МРФ.

Члан 29.

(Обавјештење о неправилностима у вези са поступком ТИР)

(1) Извршни одбор ТИР Конвенције (TIRExB) је развио образац обавјештења о откривању злоупотреба са карнетом ТИР (образак ФРФ - *fraud report form*), са циљем прикупљања и размјене података о откривеним злоупотребама у поступку ТИР. Образац служи и као алат за помоћ у раном откривању нових метода кријумчарења и има улогу олакшати борбу против кријумчарења и других превара.

(2) У случају када поступајући царински уред или друга надлежна организациона јединица УИО, у обављању послова из своје надлежности, открије злоупотребе у вези поступка ТИР (нпр. царински прекршај, кријумчарење робе, царинске преваре), дужан је, одмах по откривању злоупотребе, испунити образац ФРФ, који се налази у Прилогу 7. овог Упутства, те исти, потписан и овјерен, доставити Сектору за царине УИО. Сектор за царине ће достављени образац ФРФ даље, у електронском облику, прослиједити Извршном одбору Конвенције ТИР.

Копију ФРФ обрасца који се односи на имаоца карнета ТИР из БиХ, Сектор за царине доставиће и удружењу гаранту Спољнотрговинској комори БиХ, како би то удружење, за његове службене потребе, имало информацију о подацима наведеним у том обрасцу.

(3) Сектор за царине доставиће царинским уредима све информације о злоупотребама које прими од других царинских управа преко Извршног одбора ТИР Конвенције.

Члан 30.

(Подаци о лицима искљученим из система ТИР и о неважећим карнетима ТИР)

У циљу спречавања злоупотребе неважећих карнета ТИР, попис неважећих карнета ТИР и попис лица искључених из система ТИР, којег ИРУ објављује у CUTE-Wise бази података, доступан је свим царинским службеницима на Интранет адреси.

Члан 31.

(ТИР електронска најавна терета)

(1) Превозник робе уз употребу карнета ТИР обавезан је, осим робе и и папирног карнета ТИР, поднијети и ТИР електронску најаву терета (робе) са подацима из карнета ТИР, царинском уреду и то:

- а) полазном царинском уреду у којем се отвара карнет ТИР за робу која се отпрема из БиХ,
- б) граничном успутном улазном царинском уреду, при уласку робе у царинско подручје БиХ уз употребу карнета ТИР.

(2) Код примјене ТИР електронске најаве терета, поступак са карнетом ТИР се у свему проводи како је прописано овим Упутством, с тим да полазни или улазни успутни царински уред мора одштампати пратећу (поднијету) ТИР електронску најаву терета и приложити је уз купон бр. 1 (бијели лист) карнета ТИР.

(3) Када ималац карнета ТИР надлежном царинском уреду поднесе уредно попуњен папирни карнет ТИР и робу, а не и прописану ТИР електронску најаву терета, карнет ТИР ће бити одбијен. Изузетно, надлежни царински уред прихватиће карнет ТИР и без подношења ТИР електронске најаве терета само када информациони програм УИО, због одређеног разлога (квар, надоградња или слично), не ради, односно није доступан.

(4) Начин подношења ТИР електронске најаве терета са подацима из карнета ТИР надлежном царинском уреду, односно употреба апликације за подношење ТИР електронске најаве терета и друга питања везана за електронску обраду ТИР електронске најаве терета у информационом ситему УИО, регулисаће Сектор за информационе технологије УИО посебним техничким Упутством.

Члан 32.

(Раздуживање других царинских исправа карнетом ТИР)

(1) У случају када се карнет ТИР отвара за пошиљку робе (или за збирну пошиљку робе) која је била под разним облицима царинске контроле, односно царинске пријаве (царинска пријава за трајни, или привремени извоз или за поновни извоз, привремени смјештај...), сва роба се уписује у карнет ТИР. Евиденције претходних поступака, односно царинских исправа које су у питању, поступајући царински уред раздужује бројем из контролника ТИР карнета у којем је тај уред (као полазни царински уред за поступак ТИР), у наведеном случају, евидентирао карнет ТИР отворен у БиХ. Обавезе из тих царинских пријава (физички иступ робе из царинског

подручја БиХ, евентуални царински дуг) преузима носилац карнета ТИР, као корисник провозног поступка по том карнету ТИР.

(2) Када се у случају из става (1) овог члана, провозним поступком, уз употребу карнета ТИР, излазном успутном царинском уреду упућује роба која је извозно оцарињена у полазном царинском уреду у којем је отворен и карнет ТИР (исти царински уред), поступа се на сљедећи начин:

- а) у извозној царинској пријави (у пољу 44) наводи се ознака "ТИР" и број карнета ТИР који је у питању (нпр. "ТИР МХ51000000),
- б) у погледу карнета ТИР, полазни царински уред поступа у складу са чланом 14. овог Упутства,
- ц) полазни царински уред обавља радњу из члана 396. став 3. Одлуке, тј. овјерава примјерак 3 извозне царинске пријаве као иступ из царинског подручја БиХ (чиме преузима улогу излазног царинског уреда иако се ради о унутрашњем царинском уреду), у коју овјеру као раздужење уноси број и датум из контролника ТИР карнета у којем је евидентиран прихваћени карнет ТИР, који примјерак пријаве након овјере враћа декларанту. Даље, полазни царински уред дужан је односну извозну царинску пријаву раздужити и у информационом програму ASYCUDA,
- д) полазни царински уред на свим купонима (бијели и зелени) карнета ТИР који ће бити коришћени у царинском подручју БиХ, у поље 3 - дио за службену употребу, уписује ознаку "ИЗВОЗ" црвене боје, затим врсту, број и датум извозне царинске пријаве из тачке ц) овог става,
- е) излазни успутни царински уред у погледу карнета ТИР поступа у складу са чланом 15. овог Упутства.

Члан 33.

(Употреба карнета ТИР код локалног извозног царињења)

(1) У случајевима када се роба, која је извозно оцарињена по поступку локалног извозног царињења, намјерава превозити по ТИР карнету, карнет ТИР се може отворити:

- а) у полазном царинском уреду који је одређен као надзорни царински уред за поступак локалног извозног царињења, или
- б) у успутном излазном царинском уреду.

(2) У случајевима из става (1) тачка а) овог члана поступање је сљедеће:

- а) прво се, у складу са прописима о локалном извозном царињењу, проведе поступак локалног извозног царињења у просторијама код одобреног извозника гдје се возило налази, у ком случају се у поље 44 извозне пријаве за тај поступак уноси ознака "ТИР" и број карнета ТИР (нпр. ТИР МХ51000000),
- б) по провођењу поступка локалног извозног царињења, превозник возило, с припадајућом робом, карнетом ТИР (попуњеним од стране имаоца тог карнета) и примјерком 3 извозне царинске пријаве из тачке а) овог става, предочава надзорном царинском уреду ради отварања карнета ТИР, који уред је, у погледу поступка по поднијетом карнету ТИР, полазни царински уред и проводи радње из надлежности тог уреда прописане чланом 14. овог Упутства,
- ц) полазни царински уред, на свим купонима (бијели и зелени) карнета ТИР који ће бити коришћени у царинском подручју БиХ, у пољу 3 - дио за службену употребу, уписује ознаку "ИЗВОЗ" црвене боје, затим врсту, број и датум извозне царинске пријаве из тачке а) овог става,
- д) полазни царински уред, након завршетка поступка по поднијетом карнету ТИР, обавља радњу из члана 396. став 3. Одлуке, тј. овјерава примјерак 3 извозне царинске пријаве из тачке а) овог става као иступ из царинског подручја БиХ, у коју овјеру као раздужење уноси број и датум из контролника ТИР карнета под којим је евидентиран односни прихваћени карнет ТИР, те након овјере тај примјерак пријаве враћа превознику (раздужење те пријаве у програму ASYCUDA извршиће након окончања

поступка локалног извозног царинења). Тиме полазни царински уред преузима улогу излазног царинског уреда иако се ради о унутрашњем царинском уреду, јер је код истог отворен (прихваћен) карнет ТИР за превоз робе на коју се односи наведена царинска пријава, у ком случају имацац карнета ТИР преузима обавезе из те царинске пријаве, односно обавезе у вези робе на коју се та пријава односи,
 е) излазни успутни царински уред у погледу карнета ТИР поступа у складу са чланом 15. овог Упутства.

(3) У случајевима из става (1) тачка б) овог члана, поступање је сљедеће:

а) поступак локалног извозног царинења у свему се проводи у складу са прописима о локалном извозном царинењу, у ком случају се у поље 44 извозне пријаве за тај поступак не уноси ознака "ТИР" и број карнета ТИР, а робу до излазног царинског уреда прати примјерак 3 наведене извозне царинске пријаве и документа приложена уз исту,

б) излазном царинском уреду превозник предочава робу, са примјерком 3 извозне царинске пријаве и пратећом документацијом из тачке а) овог става и подноси карнет ТИР (попуњен од стране његовог имаоца) ради његовог отварања, у ком случају је тај уред, у погледу поступка по поднијетом карнету ТИР, истовремено и полазни и излазни успутни царински уред и проводи радње из надлежности тих уреда прописане чланом 14. и 15. овог Упутства.

У погледу предоченог примјерка 3 извозне царинске пријаве, тај уред поступа уобичајено као код иступа робе по редовној извозној царинској пријави (као излазни гранични царински уред у поступку извоза), што укључује и овјеру физичког иступа робе из царинског подручја БиХ на том примјерку.

ГЛАВА VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 34.

(Саставни дио Упутства)

Саставни дио овог Упутства чине:

- а) Прилог 1. из члана 14. став (2) овог Упутства - (Попис царинских испостава у БиХ овлашћених за провођење ТИР поступка (почетак - отварање карнета ТИР и завршетак ТИР поступка),
- б) Прилог 2. из члана 15. став (6) овог Упутства - Попис граничних царинских уреда преко којих се може превозити роба по карнету ТИР,
- ц) Прилог 3. из члана 23. став (1) овог Упутства - Образац ургенције о нераздуженом карнету ТИР,
- д) Прилог 4. из члана 24. став (1) овог Упутства - Обавијест имаоцу карнета ТИР и гарантном удружењу из БиХ о нераздуженом карнету ТИР,
- е) Прилог 5. из члана 24. став (1) овог Упутства - Обавијест страном имаоцу карнета ТИР о нераздуженом карнету ТИР,
- ф) Прилог 6. из члана 28. став (1) овог Упутства - Образац за усклађивање података (МРФ - *Model Reconciliation Form*),
- г) Прилог 7. из члана 29. став (2) овог Упутства - Образац обавјештења о откривању злоупотреба са карнетом ТИР (образац ФРФ - *fraud report form*).

Члан 35.
(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењиваће се 01. јануара 2010. године, осим члана 31. овог Упутства који ће се почети примјењивати након успостављања информационо-техничких услова неопходних за примјену тог члана, дефинисаних у Меморандуму о разумијевању између ИРУ, УИО и Спољнотрговинске коморе БиХ о прикупљању, преносу, управљању и уступању података за окончање операције ТИР у одредишним царинарницама (SafeTIR) и најави терета који се односи на ТИР операције, потписаног 04.12.2009. године.

Број: 02-2-2830/09
Датум: 17.12.2009. године

ДИРЕКТОР
Кемал Чушевић